

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ثیلین
له سایه ی ئیماندا
و
پره واندنه وه ی گومانه کان

www.alibapir.net

بلاوکردنه وهی
نوسینگه ی تهفسیر بو بلاوکردنه وهی
پاگه باندن

نه خشه سازی
جمعه صدیق کاکه

خهت
نهوزاد کوئی

نوره و سالی چاپ
یه کهم ۱۴۳۸ ت - ۲۰۱۷ م

قه باره
۲۴*۲۱ (۱۱۲) لاپه ره

تیراژ
۱۵۰۰ دانه

ژیلن
له سایه ی ئیماندا
و
په دانه وهی گومانه گان

عه بایر

له بهرپوه بهرایه تی گشتی کتبخانه گشتیه گان/ههری می کوردستان،
ژماره ی سپاردنی (۲۶۵) ی سالی ۲۰۱۷ ی پیدراوه

هه موو مافیکه له بهرگرتنه وه و بلاوکردنه وهی پارێزراوه
Copyright © Tafseer Publishing

نوسینگه ی تهفسیر

بو بلاوکردنه وهی پاگه باندن
ههولیر - شهقامی دادگا - ژێر هوتیلی شیری پالاسی

f t g+ /TafseerOffice

+964 750 818 08 66

www.al-tafseer.com

tafseerooffice@yahoo.com

www.alibapir.net

ثین

له سایه ی ایماندا
و

بره داننده وهی گومانه کان

عبدالباپیر

www.alibapir.net

MediaAmeerOffice

ہم نثر و ترجمہ کی دنیا میں سب سے پہلے آپ کو سہارا دینا چاہتے ہیں۔
 دنیائے اسلام کی سب سے پہلی آن لائن سروس
 جس میں ہر مضمون کی کاپی دستیاب ہے

عملی باپیر / AliBapirw

archive.org/details/@alibapir

www.alibapir.net

English - عربی - گزری

آگاہی دینے کی جگہ ہے

عملی باپیر / AliBapir

AliBapir

عملی باپیر / AliBapir

www.alibapir.net

پیشکش بی

به همو تهوانه‌ی بهردوام له هه‌وێ
به‌هیژ و پته‌وکردنی ئیمان و
عه‌قیده‌یان و، ره‌واندنه‌وه‌ی ته‌م و مژی
گومانان دان، تاكو بهردوام دل و
ده‌روونیان پاك و ساغ و سه‌لامه‌ت
بی‌و، سه‌ره‌نجام دلنیا‌یی و هیمنیی
دنیاو، به‌خته‌وه‌ریی قیامه‌تیان
به‌قسمه‌ت بی.

پیشہ کی

إن الحمد لله نحمده ونستعينه ونستغفره، ونعوذ بالله من شرور أنفسنا ومن سيئات أعمالنا، من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادي له، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له وأشهد أن محمداً عبده ورسوله.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ ۖ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ﴾
 ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَجِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ ۖ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾ يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ فَفَدَّ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾

أما بعد:

خویننه ره سه ننگین و شیرینه کانم!

دنیای نه مړو "له مړوژگار هدا" به گشتی له لایه ن زهیزانی که وه
 به پړوه ده بری و پړنمایي ده کری و نه خشه ی بو داده نری، که که م و زور،
 حیساب بو خوا "عز وجل" و وهی و پیغه مبه ران و پړوی دوا یی و لایه نی
 مه عنه وی و پړه وشت و نا کار ناکه ن و، ژیان مړوژ ته نیا وه ک لایه نه
 ماد دیه که ی و، مړوژش به س وه ک جه سته و غه ریزه کان و،
 لایه نه نا ژه لیه که ی ده بین و، نه وه ی خوی کار به جی له نایه تی (۱۲) ی
 سو وړه تی (محمد) دا فہرمو ویه تی، له سه دا سه د (۱۰۰٪) به سه ریاندا
 ده چه سپی: ﴿...وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَنَّوْنَ وَيَاْكُوْنَ كَمَا تَأْكُلُ الْاَنْعَامُ وَالنَّارُ مَشْوٰی
 لَهُمْ﴾، واتہ: وه نه وانہ ی بی پروان: رادہ ویړن و ده خون، وه ک چون نا ژه ل
 ده له وه پړن، ناگر ی دوزخ یش جیگا و ماویانہ.

هه ربویه ش له مړوژگار هدا ژیان و گوزره ران به پړکردن به پیی ټیمان،
 له لایه که وه، یه کجار گرنگ و پیویسته، تا کو مړوژ نه که ویته ژیر رکیتی
 شه پؤل و ته وژمی ماد دیه گه ری و نارہ زو و پهرستی و، له لایه کی دیکه شه وه
 یه کجار قورس و زه جمه ته، چونکه ژینگه و که ش و هه وای دنیا وای لپکرا وه،
 له گه لیدا دژو پیچه وانہ یه و، له زور لاه له گه لیدا ټیک ده گیری.

به لام نه وه ی و له بابای مسولمان ده کات، که خوی گورج و گؤل
 بکات و، نارہ حه ټیبه کانی خوا به رستی و به پیی ټیمان، ژیان، هه رچییه ک
 بن، ته حه مولیان بکات و گویان پی نه دات، نه وه یه، که:

۱- ده زانئې که ژيانی دنيا شويئې تاقیکرانه وهی، وهك خواي کار به جئې
 فەرموویه تی: ﴿إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لِّهَا لِنَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ
 عَمَلًا﴾ الكهف -۷-، واته: ئیمه ئه وهی له سه ر زه مینه کردوو مانه ته
 مایه ی پازانه وهی، تاكو تاقیبان بکه ی نه وه، کامیان کرده یی باشتره.
 ناشکراشه بابای تاقیکراوه (ممتحن) نابئې له گه رمه ی تاقیکرانه وه دا
 چاوه ریئې ئه وه بیئې، ئه رك و ئازارو گرفتاریی و ناړه حه تییان نه ییئې.

۲- ژيانی دنيا له چاو ژيانی پوژي دوايی، شتیکی زوړ گچكه و
 نابوت و زوو تیپه رپه، وهك دلۆپه یه كه به ران به ر ده ریایه ك و، بگره
 كه متریش، وهك خواي به رزو مه زن فەرموویه تی: ﴿...أَرْضِيْتُمْ
 بِالْحَيَوةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَّعُ الْحَيَوةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا
 قَلِيلٌ﴾ { التوبة -۳۸-، واته: ئایا ژيانی دنیاتان به سه ر دواړوژدا
 هه لېژارد؟ رابواردنی ژيانی دنيا له چاو دواړوژدا، له كه میك به ولاره چیدیکه
 نیه.

بیغه مبه ری خواش (صلی الله علیه وسلم) له فەرمووده یه کیدا چه مکی
 ئه و ئایه ته موباره كه، زوړ جوان وینا دهكات: (ما الدنيا في الآخرة إلا
 مثل ما يجعل أحدكم أصبعه في اليمِّ، فليَنظر بما يرجع ؟) رواه مسلم.
 واته: ژيانی دنيا له چاو دواړوژدا، ته نیا وهك ئه وه وایه: یه کیکتان په نجه ی
 بخاته تاوی ده ریاه، با سه رنج بدات چه نده ی ئا و به په نجه یه وه هاتوه!

شايدىنى بايىشە، كە ئەھلى كوفرو نىفاق لەھەۋلى بەردەوام
تەپسەۋەدان، بۇ دورۇ خستىنەۋەى مسوئلمانان، وروژاندنى ئەو پرسىيارو
ئىشكالا نەى، كە پىيان وايە ھۆكارى خستىنە دوۋدلىي و گوماندار كوردنى
مسوئلمانان، تاكو ئەۋەى كە لەو بوارەدا سەلامەت دەرچو، پىخەنە بۆسە
(كىمىن)ى گومان و دوۋ دلىيان (الشبهات)ەۋە!

ئىمەش ھەۋلىمانداۋە كە لەم نووسراۋەدا:

يەكەم: بە كورتىي و پوختىي و خىرايى: تىشك بىخەينە سەر ژيان و گوزەران
لەسايەى ئىماندا، كە چ كاريگەربىيەكى لەسەر ژيانى تاكو كۆمەل ھەيەو،
گرنگىي و پىۋىستىيەكەى چىيەو چۆنە؟!

دوۋەم: ھەروەھا ھەۋلىشمان داۋە: تەم و مژى كۆمەللىك پرسىيارو
ئىشكال پىۋىنىنەۋە، كە بەمەپەستى دورۇ خستىنەۋەى مسوئلمانان،
لەئىمان و ئىسلام لەلايەن ناحەزانى مسوئلمانانەۋە، دەرۋوژىنرىن.
ھىوادارىشم ئەم بەرھەمە " لەگەل بچووكىشىدا " كەلىنىكى زۆرباش
بگىرى.

۲۹ / جەمادى دوۋەمى ۱۴۳۸ ك

۲۸ / مائىسى ۲۰۱۷ ز

ھەۋلىپىر

نهم کتبه

زږېده ده ده قی ټهو وتاره یه، که به هه مان ناوونیشان، له کږېکدا
پیشکesh کرا، له هوټی (شاره کم) دا، له شاری قه لادزی، له رږوژی
۱۰- ۱- ۲۰۱۷ز، تهواوی ټهو وتاره ش لم لینکه دایه:

www.youtube.com/watch?v=YNLmu1IdDuE

دواي ټهو ده له لایه ن رېکخواوی (ټاراسته ی دروست) هو ټایپ کرا،
خویشم چاوم پېدا گېرايه وه و ده ستیکم پېدا هیټا.

شایانی باسیشه، که بهنده له میټه کار له سهر بواړی ټیمان و عه قیده
ده کم، چ وهک روونکر دنه وهی ټیمان و عه قیده ی ټیسلامی و، چ وهک
به رپه رچدانه وهی بېړوکه دژ و نه یاره کانی عه قیده ی ټیسلامی و،
رېواندنه وهی تم و مژي ټه گومانانه ی، لهو باره وه دهر ووژنیرین، که
ده توانم ټماژه بهم بهر هه مانه بکه م:

۱- ده به ریک راجوونی ټیسلام رېچکان.

۲- پوخته یه ک دهر باره ی ټیسلام.

۳- خواناسیې ، ثاین ، ئیمان : راستییه کانې ئیسلام ددهره وشیننه وه و،
نه فسانه کانې ریچکان دپو وچیننه وه.

۴- ئیمان و عه قیده ی ئیسلامی، له بهر رږشنایې فورځان و
سوننه تدا (۱-۶).

۵- پروونکړدنه وهی عه قیده ی طه حاویې.

۶- موسوعة: الإسلام كما يتجلى في كتاب الله.

الكتاب الأول - الإسلام معرفة صحيحة بالخالق والخلق.

الكتب: الثاني والثالث والرابع والخامس والسادس والسابع والثامن:

الإسلام: إيماناً بالله وملائكته وكتبه ورسله واليوم الآخر.

لهم نووسراوه شدا، له سځ ته وده دا قسه مان له سهر دوو باهت كرده:

تهوهری یه كه م: ژيان له ساپه ی ئيماندا:

كه له ژيړ پيښج ناوونيشاندا له پاره ی ئيمان هوه دواوین، چ وهك
پيئاسه ی، چ وهك خستنه پروی پيكهاته كانی و پایه كانی، چ وهك
شيكردنه وهی و، كاريگه ربی و رځلی له ژيانیې مرؤځ دا و، شویننه واره
به پیژه كانی له په ههنده جوړاو جوړه كانی ژيان و گوزه رانی تاکیې و
كومه لپی دا.

تهوهری دووهم: ر هواندنه وهی گومانه كان:

كه تيیدا هوت (۷) گومانی سهره كييمان په واندووننه وه، پيئجيان
له بواری خواناسیې دا و، يه كيان له بواری پیغه مبه رناسیې و، يه كيشيان
له بواری شه ريعه ت دا.

تهوهری سی یه: له ژیر ناوونیشانی: (چهند وه لایمیکی کورت و خیرای کۆمه لیک پرسیار و ئیشکال) دا ته م و مژی یازده (۱۱) پرسیار و ئیشکالی جۆراو جۆری دیکه مان په وان دۆته وه، که له دوو توپی وتاری کۆره که دا جییان نه بۆته وه.

هیواداریشم مسوولمانان به گشتی و به تایبه تی، چینی گهنج و لاوی خوینده وارمان، هه ولبدن هه رچی زیاتر له ئاین و به رنامه ی راست و دروستی خوی بهرز و مه زندا، به ئیمان و عه قیده و شه ریه ته که یه وه، شه رزه تر و به رچاو پروتت بن، تا کو له به رانه بر په شه بای شه هوه ت و شوبه ه کانی ش دا، خۆراگرت و نه له خشاوتر بن.

www.alibapir.net

دەستپىك^v

بەرپىزان!

ئىمە لە دوو تەۋەردا باپەتە كەمان پىشكەش
دەكەين، لە تەۋەرى يەكەم دا، بە كورتى پىناسەى
ئىمان دەكەين و پىككەتەكانى دەخەينە ۋو، پاشان
باسى گىرگىي و پىۋىستىي ئىمان لە ژيانى مەۋقدا،
دەكەين، دواترىش لەبەر ۋۆشنايى چەند ئايەتپىكدا،
باسى چۆنىيەتتى ژيانى مەۋق دەكەين، لە سايەى
ئىمان دا، پاشان باسى بەرھەم و شۆيىنەۋارەكانى
ئىمان دەكەين، لە چەند خالىك دا.

لە تەۋەرى دوۋەمىش دا، تەم و مژى چەند گومانىك
دەۋەيىنەۋە، لەۋارەكانى: (خواناسىي و،
پىغەمبەر ناسىي و، شەرىعت)دا.

تہوہری پہ کھم

ژیان لہ سایہی ٹیماندا

The collage features a central portrait of a man in a turban. Surrounding the portrait are various digital assets:

- Top Left:** Facebook icon and text "Media/AmeerOffice".
- Top Right:** Facebook icon and text "علی بابیر / AliBapir".
- Left Side:** A blue bar with a white icon, a red bar with the text "archive.org/details/@alibapir", and a red bar with a white icon.
- Right Side:** A red bar with a white icon and text "AliBapir", a pink bar with a white icon and text "علی بابیر / AliBapir", and a blue bar with a white icon and text "علی بابیر / AliBapir".
- Bottom Left:** A black bar with the text "AliBapir" and two QR codes.
- Bottom Right:** A black bar with the text "علی بابیر / AliBapir" and three QR codes.
- Center:** A yellow bar with the text "www.alibapir.net" and "اپلیکیشن / App".

www.alibapir.net

۱- ناساندنيکي کورت بو ټيمان:

ټيمان: بريته له ته ماشاکردنی بوون (وجود) بهو چاوه، که نهو بوونه، بې بهديهنهرو خاوه نيه، بهديهنهرو و خاوه نيکي هيه، نهو خاوه نه ش سهرپرشتي دهکات و ناگای لييه تي.

ننجا له نيو نهو بوونه ش دا، مړوځ بې خاوه و مشور خورو بې سهرپرشت نيه.

به لي، خولا سه ټيمان نهويه: کاتيک نيمه بوون (وجود) دهينين، پيمان و نه بې، که شاري بې خاوه نه، ننجا مړوځ که له نيو بووندا دهينين، پيمان و نه بې، که هرو له خورا پې کهوتو ته ټيان و، له سهر گوۍ زهوی پهيدا بووه! به لکو بزاین و دلنيابن، که ټيان خاوه نيکي هيه، مړوځيش په روه ردگارکي هيه و په ستر اوکي هيه و به ديهنهرو مشور خورکي هيه، له سهر زهوی دايناهو و حیکمهت و نامانجیکی ره چاو کردوه، که نهو مړوځه څو لقا نسلوه و له سهر زهوی دايناهو، ننجا نه گهر مړوځ نهو حیکمهت و نامانجی خواله و دهديهنرانی دا، نه هينيتي دهی، له سهر بوون (وجود) دهکي قهر زدار دهيتتوهو، له سهو دای ټيان دا ده دورې و، په نهج به خه سار و مایه پوچ ده که ویته گوري.

۲- چوار پېکها ته که ی تيمان و پاڼه کاني:

تيمان په يوه نديي به عه قله وه هه يه و، په يوه نديي به دل و د ورو نه وه هه يه و، په يوه نديي به زمانه وه هه يه و، په يوه نديشي به جهسته و نه ندامه کانه وه هه يه، چونکه تينسان چوار هيژي هن:

- ۱- عه قل: که شته کاني پي که شف ده کا و دهرک ده کات.
- ۲- دل: که شته کاني پي رهفز ده کات، يان قبول ده کات و شته کاني پي خو شده وي ت، يا خود رق ليده بيته وه.
- ۳- زمان: که بيو را ي خو ي پي دهرده بري.
- ۴- جهسته: (نه ندامه کاني جهسته) که کرده کاني پي جي به جي ده کات. (نه ندامه کاني جهسته).

ننجا تيمان په يوه نديي به هر کام له و چوار هيژه ي تينسانه وه هه يه، چونکه تيمان بريته له:

په که م: په يردن و زانين و دلنيا بوني عه قل له:

- ۱- ناسيني خوا (سبحانه و تعالي) به عه قل، بهو شيوه يه ي، که خوا خو ي به تيمه ناسانده.

۲- پاشان زانيني نه و راستييه، که خوا کومه لېک فريسته ي هن.

- ۳- دهرک کردن و دان پيدا هي ناني نه و راستييه، که خوا بهو فريستانه دا، چه ندان په يام و بهرنامه ي ناروون.

۴- ټهو په پیام و بهرنامه ش، که خوا به فریشتان دا ناردوونی بو لای کومه له مرؤقیکي پاک و چاک و شایسته، که بریتین له: پیغمبران (عليهم الصلاة والسلام).

۵- رږځیکش هیه، که رږځی دوايیهو، ټیمه ټییدا به دیداری خوا ده گهینهوه.

ټهوانه ش هر پینج پایه سهر کیهه کی ټیمان، دیاره له فرمایشتی پیغمبردا (صلی الله علیه وسلم) پاسی پایه شیشه میش کراوه، که بریتیه له: ټیمان به قه دهر، واته: خوا ټم بوونه ی به ټه نازده گیری داناوهو، هه روا هره مه کی و بی یاسایی نیه، به لکو هه موو شتیکی به یاساو سیستم (نظام) داناوه، ټنجا ټیمان به قه دهر بریتیه لهوه: پروات به وه هه بی، که خوا هه موو شتیکی به نه خشه و ټه نازده گیری داناوه.

به لای، سهره تا ده بی به عه قل، ټهو راستییانه دهرک بکریڼ و بزانیڼ به شیویه کی جی دلیایی و دوور له دوو دلی (شک).

دووه: پاشان ده بی به دل ټهو راستییانه قبول بکریڼ، چونکه هیه به عه قل ده زانی، که ټهوانه هه ق و راستن، بو نمونه: فیرعه ون ده زانی، که موسا (عليه السلام) پیغمبره ی خوایه، وه ټیبلیس ده زانی: خوا به دیه ټنه رو په روه رد گاره، هه روه ها ټهو جه هل ده زانی موحه مه د (عليه السلام) پیغمبره ی خوایه، به لام ټایا (فیرعه ون و ټیبلیس و ټه بوجه هل) به ټیماندار له قه ټم دراون؟ نه خیر، بو چی؟ چونکه به عه قل زانیویانه و دهرکی ټهو راستییانیان کردوه، به لام به دل قبولیان نه کردوون.

سېيەم: دەبىي بە زىمانىش دائىيان يېدا بەيىتىرى.

چۈرەم: پاشان دەبىي بە ئەندامە كانىش يىادە بىرىن و پاىەندىيان پېۋە بىرى.

ئىنجا بە ھەر كام لەۋ چۈرە، پىكەۋە و وىكرا: ئىمان دروست دەبىي.
پاىەكانى ئىمانىش ۋەك باسەم كىرن، پىنجى سەرەكىن، ھەندىكىش
بەشەشيان دادەنن: ئىمان بە خوا، بە فرىشتەكانى خوا، ئىمان بە
كتىبەكانى خوا، ئىمان بە پىغەمبەرەن (عليهم الصلاة والسلام)، ئىمان بە
رۆژى دوايى، ئىمان بە قەدەر و قەزا.

۳- گىرنگىي ۋ پىۋىستىي ئىمان:

ئىنسان بۇ ئەۋەي بۇ چەند پىرسىيارىكى فەلسەفىي ۋەلامى پاست و
دروستى دەست بىكەۋى، چەند پىرسىيارىكى فىترى، كە لە عەقل ۋەۋشى
ھەموو كەسدا ھەن، ناچارە ئىمانى ھەيىت، ئەگەرنا ۋەلامى پاست و
دروستى دەست ناكەۋىت:

۱- ئەم بوۋنە چىيە؟

۲- كى خاۋەنىەتى؟

۳- بۆچى بەدىھىناۋە؟

۴- مەن كىم؟

۵- لە كۆى ھاتووم؟

۶- بۆچى ھاتووم؟

۷- بۇ كۆى دەچم؟.

نو پر سپارانه سره جهم فهيله سوو فکان به درې ژايي ميژو هوليان داوه، وه لامي راست و دوستيان دهست بخن، به لام بيچگه له پيغه مبه ران (عليهم الصلاة والسلام)، هيچ کس نه يتوانيوه وه لامي راست و دوستي نو پر سپارانه دهست بخات، نه مهش به هوې نه وه وه، که عه قلی مرؤف سنوورداره، وه چوڼ جهسته ي مرؤف سنوورداره، نه ناز هيه که له بوشايي داگر دهکات و قه باره يه کی ديار يي کراوي هيه، وه بينيني ټينسان هه تا مهودايه که ده تواني بيني، هه تا مهودايه که ده تواني بو دووي، وه هه تا مهودايه که بو شتي ورد، ټيمه هيچ کام له: گهر ديله، مؤلکول، شانه، خانه، قايرؤس، تيشکی ژير سور، تيشکی سهرووي وه نه وشه يي، هيژي مognاتيسي، هيژي کيشنده (جاذيبه)، نابنين، ههروه که هيچ کام له: جين و فريشته و رووحيش، نابنين.

ههروه ها هيژي بيستني ټينسان، به هه مانشيوه سنوورداره: گو يي ټينسان له بيست (٢٠) له رينه وه (ذبذبه) ده بيستي، هه تا بيست هه زار (٢٠٠٠)، نه له (٢٠٠٠) زياتر ده تواني وهرگري و بيستي، نه له (٢٠) يش که متر ده تواني بيستي.

نجا عه قلی ټينسانيش به هه مانشيوه سنوور داره: ټينسان ناتواني هه موو شتي که به عه قل بزاني، بويه ش خوا (سبحانه و تعالی) له ريي وه حی و پيغه مبه رانه وه (عليهم الصلاة والسلام) خو ي به ټيمه ناساندوه و، خوشماني پي ناساندووين و، نه م بوونه شي پي ناساندووين و تيشيگه ياندووين:

۱- له کويوه هاتووين؟

۲- بوچی هاتووين؟

۳- بو کوي دهچين؟

که واته: تيمان پيوسته بو ته وې عه قلی تينسان تير (اشباع) بيت و
وه لامي تهو پرسيار. ته زه لپيانه دی دستبکه ویت، که:

من چييم؟ ته م بوونه چييه؟ به سه رهاتي چييه؟ حیکمهت
له دروستکردنی من چييه؟ له کويوه هاتووين؟، بو کوي دهچين؟
تنجا له راستييدا خوا (سبحانه و تعالی) کاريکی وای کرده، که:
۱- نيمه به عه قلّ خوا بناسين.

۲- به فيترهت و دلّ و دېروون خوا بناسين.

۳- ته گهر ته ماشای ميژوو بکهين، خوا دهناسين.

۳- ته گهر ته ماشای دېروبه رمان بکهين، خوا دهناسين.

۴- بويه هندی له زانايان گوتويانه: (الطريق إلى الله بقدر أنفاس
الخلائق) واته: رپيه کان به ره و خوا، بو ناسيني خوا، به ته ندازه ی
هه ناسه کانی دروستکراوه کانن، رپي به ره و خوا چوون، ژور ژورن.

تنجا يه کي له و ياسا عه قلیيانه ی، که هه موو عه قلمه ندانی دنيا
له سهريان پیکهاتوون، بريته له و ياسايه ی، که ده لی: (هه موو په يدا بوويه ک
په يدا که ريکی هيه)، (لِکُلِّ حَادِثٍ مُّحَدَّثٍ)، هه روها ياسايه کی دیکه ی
عه قلی هيه ده لی: هه موو ريک خراويک، هه موو شتيکی ريک خراو
(مُنْظَم) و سيستماتيک، ده بي ريک خه ريکی هه بيت، (لِکُلِّ نِظَامٍ مُّنْظَمٍ)،

ئمو دوانه دوو ياساى عه قلاين، چونكه ههر كاميك له ئيمه كتيبېك له شويتيك بېينى، ده زانې نووسه ريكي ههيه، وه ههر كاميك له ئيمه له شويتيك كوشكيك بېينى، ده لى: مسوگه به ننايهك دروستى كردوه، ئەندازيارىك نه خشهى بۆ داناو، و چەند وەستاو كړي كارىك دروستيان كردوه، ئنجا ئهم بوونه وەرە له ههموو كوشكيك سهرنجراكيشتره، وه جهستهى مرؤف، له ههموو ئمو شتانهى مرؤف دروستيان دهكات، ئالوزتره و ورده كارى زياترى تيدايه، ئنجا سهير ئه وهيه، مرؤف ئه گهر سهعاتيك بېينى، ههرگيز ئه گهرى ئموه دانانې بلې: ئمو سهعاته له خووه دروست بووه، به لام مېشكى مرؤف، كه له ههشتاو شەش مليار (۸۶.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) خانه پيكهاتوه، ههر خانه يه كيان چەند بهرامبهرى سهعاتيك ورده كارى زياترى تيدايه، كه چى مرؤفى وا ههيه: پيى وايه بى خاوه نه و هيچ كهس دروستى نه كردوه و مشوورى لى نه خواردوه!! چ عه قلايك قبول دهكات ئمو مېشكه بهو ههموو ئالوزى و ورده كارى به، له خووه دروست بووبى؟!، ئنجا ههموو خانه و شانە گان و، ئەندامه گان و كوئەندامه گانى ديكى جهستهى مرؤف؟ بۆ نمونه: ئموه دلە هفتا و دوو (۷۲) جار كه متر و زياتر له خوله كيكا ليدەدات، يانى: له ههر خوله كيكا دل (۷۲) جار خوين ده گەيئيت به ههموو خانه گانى لهش و دهشيهيئيتوه، خواردنى پاكيان ده گەيە نيئى و دهشيهيئيتوه، و پاشه رۆكى پيس دەر داوئت و فرى ديدات.

بۆيەش خوا (سبحانه و تعالى) لە قورئاندا زۆر سەرنجى ئيمە پادەكيشى
 بۆ خۆمان و بۆ دەوروپەرمان، دەفەرموى: ﴿وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾
 (الذاريات - ٢١)، واتە: لە خۆتاندا (نیشانەى زۆر هەن لەسەر
 پەرودەگارىتيى خوا) بۆجى سەرنج نادەن و لە خۆتان وردنابنەوه!!

ديسان دەفەرموى: ﴿سَرَّيْهُمْ أَتَيْنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّى
 يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ (٥٣)
 (فصلت - ٥٣)، واتە: لەمەودوا نیشانەکانى خۆمانيان پيشان دەدەين
 لەئاسۆيەکاندا و لە دەروونى خوشياندا، تاكو بۆيان دەرکەوى، کە خوا
 (سبحانه و تعالى) ياخود قورئان، حەقە.

٤- ژيان لە سايەى ئيماندا چۆنە؟!

يانى: ئەگەر ئينسان بە ئيمانەوه بژى، چى دەست دەکەوێت؟
 بەپيچەوانەوهش: مەزۇف ئەگەر بى ئيمان بێت، چ زەرەريک دەکات؟
 با تەماشايەكى چەند ئاياتيکى قورئان بکەين:

١- لە سوورەتى (يونس) لە ئايەتى ژمارە (١٩)دا، خوا (سبحانه
 و تعالى) دەفەرموى: ﴿إِنَّ الدِّينَ أَمْنٌ وَعَمَلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ
 بِإِذْنِهِمْ﴾ (يونس - ١٩) واتە: ييگومان ئەوانەى پرۆايان هيتاوه و کردەوه
 باشەکان ئەنجام دەدەن، خوا بە هۆى ئيمانەکەيانەوه ريتماييان دەکات،
 ريسان پيشان دەدات، واتە: ئيمە دواى ئەوهى بە خواوه پەيوست دەبينو،
 دەزانين، کە خوا خاوهنمانه، پەرودەگارو مشوور خۆرمانه و خوا ئيمەى بۆ

نهم سهرزه مينه هيټاوهو، بۇ حيكمه تېك ئيمه دروستكردوه، دوايي ئيمه له م قوناغهي ژياني دنيا ده گوازيتهوه بۇ قوناغيكي دي، دواي شهوي لهو راستييه حالي دهين و، به خواوه په يوهست دهين، ټنجا له بووني خومان حالي دهين و، له مه حल्ली ئيعرابي خومان تيده گهين، كه ثايا ئيمه بوچي ليترهين؟! نه گهرنا، كه سيك خوا نه ناسي، خوي ناسي، نازاني بوچي هاتوه؟ بۇ كوي دهچي؟! رابردو و ئيست و داهاتوي، ههموي تاريكييه، كهواته: ئيمان دهبيته هوئي شهوه، كه تو بهر پي خوت بييني و، بزاني بوچي دهزي و چون دهزي؟!

۲- له سوږهتي (النحل)دا خوا (سبحانه و تعالي) دهفرموي: ﴿مَنْ عَمِلْ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنَّىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (النحل - ۹۷).

شاياني باسه له بواري دينداريي و بۇ خوا سولحان و ئيمان و طاعه ندا، فهرقي نپرو مي نيه و، وهك يه كن و، تهماشاي خودي مروفت دهكري، نهك په گهزه كهي، واته: ههر كه سيك كردهوي باش بكات، له نپرو مي و پرواداريش بيت، (له دنيا) به ژيانكي پاك و چاك دهريښين و، (له روژي دووايدا) به پي باشترين كردهويان پاداشتيان ددهينهوه.

(طيب) واته: شهو شته، ههم چاك بي، ههم پاك بي، ټنجا باسه رنج بدهين: چون مروفت به هوئي ئيمانوه ژيانكي پاك و چاكي دنيايي دهست دهكهوي؟! ئينسان به هوئي ئيمانوه، پيش شهوي زانست بهرو پيشه و بچي و بلې: فلان شته زياني ههيه، شهو مه خو، شهو مه كه، به هوئي

تېمانه وه له هه موو ټو شته زيان به خشانه دور د هېټ، بۆ نمونه: نېستا که زانست به رو پېش چوه، د هر که وتوه که ماده سهر خو شکه ره کان، چ زيان پکيان هه هه؟! گوشتي به راز چ زيان پکي هه هه؟! هه رو هه نېر بازي و زينا، قومار، به هه موو شيوه کانيه وه، نجا جگهره کيشان ... هتد، هه موو ټو شتانه ي، که خوا قه ده غه ي کردون، به هو ي تېمانه وه، مسولمانان خو يان يان لي به دور گرتون، چندان جيل له موسلمانان هاتون، خو يان له قه ده غه کراوه کان به دور گرتوه، به بي ټو هه ي بويان دهر بکه وي زيانه کيان چييه و چونه؟

هه رو هه ټو شتانه ي که باشن، بۆ نمونه: نو يژ، نېستا لي کولې نه وه ي دورو دريژ هه هه دهر باره ي نو يژ و چيکه ت و سوو ده کاني نو يژ:

۱- له رو ي وهر زشي جه سته ييه وه.

۲- له رو ي تهر کيزي عه قلييه وه.

۳- له رو ي ټوخزن و ناراميي دل و دهر وونه وه.

۴- له رو ي جوانه ووني ټه خلاقه وه.

هه رو هه پوژو و عياده ته کاني دي، دواي ټو هه ي، که زانست به رو پېشه وه چوه، ټو شتانه سوو و چيکه ته کانيان زانراون، به لي، پېش ټو هه ي خه لک نه يني و چيکه ته کانيش بزاني، به هو ي تېمانه وه، ټهر که شه رع ييه کاني ههر جيبه جي کردون و، خو ي له قه ده غه کراوه کان پاراستوه، که واته: که خوا ده فهر موي: ههر که سيک تېماني هه يټ، له نېرو مي، وه کرده وي باش بکات، به ژيان پکي چاک و پاک ده يژنين، ياني: ټينساني

ټيماندار، دوور له نه خو شپيانه، که له گوناخان پهيدا دېن، دوور له حالته دېروون ټيکچوونانه، که له نه نجامي دل ټراوکه و، خوانه ناسي و، دوور له خوايي و، پشت به خوا نه به ست، پهيدا دېن، ټينسان مه خلوق ټيکه پټويستي به وه هه يه له په ناي خوا دا بڅي، پټويستي به وه هه يه، پشتي به خوا به، پټويستي به وه هه يه، بزاني که مشور خوړيکي هه يه، ناگاي لټي ته و سر په رشتي ده کات.

۳- له سوړه تي (الانعام) دا، خوي په وړه دگار ټاوا بو مان وينا ده کات، که ټيمان چ رډليک دهيني، له ټياني مړوقدا، دهه رموي: ﴿اَوَمَنْ كَانَ مِثْلًا فَاَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَاهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا﴾ (الانعام - ۱۲۲)، اته: ټيا که سيک، که مردو بو زيندو مان کردو ورو روضنايه کمان پيدا له نيو خه لکيدا پي بپروا، وه که سيک وايه، که له تاريخايان دايه و لټيان دې باز نابي؟

ټينساني ټيماندارو هي بټي ټيمان، زيندو له گهل مردو چه نده جيا وزن، ټينساني ټيمانداريش له گهل بټي ټيماندا، نه وه نده جيا وزن، بټي گومان که سيک، که له بهر روضناييدا به رټوه ده چټت، زور جيا به له وه، که له تاريخايان دايه و، بهر پي خوي نابيني، ټينسان به هو ټيمان هه زيندو ده پټت، روو چټکي زيندو ده پټت، دل و دېروون ټيکي زيندو ده پټت، به هو ټيمان هه، ټينسان بهر پي خوي ده پټت، حلال و حرام، چاک و خراب، دوست و دوژمن، ليک جيا ده کاته وه، نه وه ټيمان پټت ده لټي: نه وه مه که، چونکه زيان هه يو نه وه نه نجام بده، چونکه بو دنيا و

دواړو ژت چاکه، به هوی ټیمانه وه ټینسان وه گوتم: دهستی له هه موو خیر و چاکه یه ک گیر ده بی و له هه موو شهرو خرابه یه کیش دوور ده بی و ده پاریزو.

۵- بهرهمی ټیمان له ژيانی تاك و كوومه لدا:

۱- له پرووی عه قلییه وه: عه قلی ټینسان هه میشه له بیر کړدنه و دایه، ده بی چه قیک هه بیټ نه و عه قله پستی پی بهستی، نه گهر نا، هه رپژه قسه یه ک ده کات، نه و هتا نه وانه ی نه هلی فیکرو نه هلی سیاسه تن، نه گهر پشت به سه رچاوه ی وهی و زانیاری و حکمه تی بیسنووری خوا بهستن، هه رپژه قسه یه ک ناکه ن، هه رپژه هه لویستی ک نانوینن، به لکو چه سپاوو دامه زراو ده بن، به لام نه و هی دیکه، وه گوله به رپژه یه، هه رپژه روو له لایه ک ده کات و، هه رجار غه ریزه ی، بوچوون و پیروای، سوژو عاتیفه ی، به لایه کدا ده بیات، که واته: له پرووی عه قلییه وه، ټینسان به هوی ټیمانه وه، دامه زراو ده بیټ.

۲- له پرووی فیطری و دل و دهر وونه وه: نه و نوخزن و نارامییه ی به هوی ټیمان و په یوه نلیی له گهل خوا دا، ټینسان دهستی ده که ویت، به هوی هیچ شتیکی دیکه وه دهستی ناکه ویت، له رپژتاوا، له ولاتانی وه: سوید و نه رویج و نه مریکا، که ژیان و گوزهران له پرووی ماددییه وه، زور تیاندنا پیشکه ووتویه، خه لک له سه ر هیچ په کی نه که ووتوه، که چی

خوکوشتن (انتحار) هه یه، بډیچی؟ چونکه ټهو مروځه له ږووی روحیه وه، هه ست ده کات برسیی و تینوویه، به لام به هو ی ټیمان و خواناسییه وه، ټینسان تیر (اشباع) ده پیټ، دل و دهر وونی ټاسووده یی و ته سه لای بډ دی، ټه گهرنا وه ک پیره میږدی شاعیر ده لی:

ته ماع وه ک ټاوی سویری دهریایه هه د ده پوځیته وه و ته سه لالات نایه.

ټهو دی به ته ما بی، به هو ی شته ماددیه کانه وه، به هو ی خانوبه ده ی باشو، که ل و پهل و سه یاره ی چاک و، پاره ی زږده وه، ږووی تیر (اشباع) بی، به هه له دا چووه، ټهو ږووه ته نیاو ته نیا بهو شته تیر ده بی، که له لای خواوه دیت، چونکه ږووح دروست کراوی کی تاییه تی خوایه: ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾ (الإسراء- ۸۵)، واته: دهر باره ی ږووح پرسپارت لیده کهن، بلای: ږووح په یوه ندی به فه رمانی په روه ردگار مه وه هه یه. یانی: ږووح له عالمه می خهلق نیه، له عالمه می ټه مره به فه رمانی راسته وخوی خوا دروست بووه، ټایا ټهو ږووح به چی شاد ده بی؟ به چی ټوخرنی دیت؟ به چی ټارام ده بی؟ ﴿أَلَا يَذْكُرُ اللَّهُ تَطْمِئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ (الرعد- ۲۸) واته: ټاگادار بن! ته نیا به یادی خوا دلان ټارام ده گرن، ټوخرنیان دیت، ټاسوده بیان بډ دی، به هیچ شتی کی دیکه، ټهو ټوخرن و ټارامییه بډ دل په یدا نابی.

۳- له ږووی ږهوشته وه: ټینسان ټه گهر له سایه ی ټیماندا بډی، ټهو ټیمان، ږهوشته جوانه کانی بډ دیاریی ده کاو پیی دهر ازیټته وه، ټهو دی که

ته هلی ته زکیه و عیر فان دهیلین: (التحلیة بالفضائل، والتخلية من الرذائل)، واته: پازانه وه به سیفته به سنده کان و، خو بزار کردن له سیفته ته نرم و پهسته کان، ته وه ته نیا له سایه ی ایماندا و، به هو ی خوا په رستییه وه دیته دی.

له سه ره تای سو وړه تی (المؤمنون) دا خوا ده فهرموی: ﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ۝۱﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ۝۲ وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ۝۳ وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ۝۴ وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ۝۵ إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ۝۶ فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ۝۷ وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِنَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ۝۸ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ۝۹ أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ۝۱۰ الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝۱۱﴾ (المؤمنون - ۱-۱۱). وهك دهیین خوی کار به جی هم کرام له سیفته ته کانی:

- ۱- گه ردنکه چیی له نویژدا.
- ۲- پشت کردنه قسه و رَهتاری پوچ.
- ۳- زه کات دان و مال و سامان به خشین، یان خو ته زکیه کردن.
- ۴- داویننی خو پاراستن له قه دهغه.
- ۵- پاراستنی سپارده و په یمان و به لین.
- ۶- پاریزگاریی کردن له نویژه کان.

ده کاته پیناسه ی پرواداران (مؤمنون)، یانی: نهو خهسلته گهوره و گرن گانه زاده و بهرهم و شوینه واری تیمانن.

له کوتابی سووره تی (الفرقان) یشدا، خوا دهفه رموی: ﴿وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ۝۶۳﴾
 وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَمًا ۝۶۴ وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ۝۶۵ إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ۝۶۶ وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ۝۶۷ وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ۝۶۸ يُضَاعَفْ لَهُ الْمَكَابِتُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَيَخَلَدْ فِيهِ مُهَنَّا ۝۶۹ إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يَبْدِلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝۷۰ وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مَتَابًا ۝۷۱ وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا ۝۷۲ وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا ۝۷۳ وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ۝۷۴ أُولَٰئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا ۝۷۵ خَلَدِينَ فِيهَا حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ۝۷۶﴾ الفرقان.

لێره شیدا خوا پازده (۱۵) سیفه تان ده ژمی پری، که به هۆی ئیمانیه وه دینه دی، که نه مانه ن:

- ۱- به ئارامیی و ویقاره وه به پێدا پۆیشتن.
- ۲- قسه ی به نه زاکه ت و به حورمه ت له گه ل نه فاماندا کردن.
- ۳- شهوگار به سه ر بردن له خزمه ت پهروه ردگار یاندا، به کړنووش بردن و راوه ستانه و ■ له نوێژدا.
- ۴- له خوا پارانه وه، که له ئاگری دۆزه خ چه پاله یان بدات.
- ۵- خۆپارستن له زیده پۆیی و پۆیدی، له مال و سامان و به خشیندا.
- ۶- له گه ل خوا دا، هیچ په رستراویکی دیکه په یدا نه کردن و لی نه پارانه وه ی.
- ۷- نه کوشتنی نه فسیک، که خوا قه ده غه ی کردوه، مه گه ر به هه قی خۆی بیته.
- ۸- زینا نه کردن.
- ۹ و ۱۰- گه رانه وه بۆ لای خوا و، کرده وه ی چاکه کردن.
- ۱۱ و ۱۲- ئاماده نه بوون له کۆر و مه جلیسی گوناوه درۆ و ده له سه داو، به پێز و حورمه ته و ■ په ت بوون، به لای قسه و کرداری پوچ دا.
- ۱۳- که ر و کوێزانه مامه له نه کردن له گه ل ئایاته کانی خوا دا، له کاتی به رخرانه وه یاندا.

۱۴- ۋ ۱۵- لە خوا پاراڭلار، كە ھاسىر ۋ ۋەچىيان بۆ بىكاتە ماىيە
دەلخۇشىي ۋ چاۋ گەشىي دىيا ۋ دۋارۋۇ ۋ، خۇشيان بىگىرى
بەپىشەۋاي پارىزكاران.

بەلى، بە ھۆى ئىمانەۋە، مەۋق دەستى لە ھەموو رەۋشتىكى بەرز ۋ
پەسند گىر دەبى، دەتۋانى خۇشيان پىپرازىنپىتەۋە، دەتۋانى خۆى
كۆنترۆل بىكات: غەرىزەكانى خۆى، عاتىفەى خۆى، جەستەى خۆى،
كۆنترۆل بىكات، خۆى لە ھەر رەۋشتىكى دىزىو ۋ خراپ بە دۋور بگىرى.

۴- لە رۋوى كۆمەلەيەتپىيەۋە: كۆمەلگايەك، كە لە ساىيە ئىماندا
بى، پىككەتەكانى ئەو كۆمەلگايە، بەرپرسەكان، خەللى دىكە، رۋشنىر
ۋ خۋىندەۋارەكان ۋ خەللى سادە ۋ عەۋام، پىۋان ۋ ئافرەتان، پىران ۋ
گەنجان، ھەموو پىككەتەكان، لەسەر بناغەى رىز ۋ رەحم، پىكەۋە مامەلە
دەكەن، زۆر جاران گوتۇومە: جارى واىە كەسىكى ئىسلامىي، بەۋە
ھەستىارە، كە ئافرەتپىكى سەر رۋوت بىپىنى، سەرپۇشى لەسەر ئەبى،
ياخود گەنجى بىپىنى، شەراب بخواتەۋە، باشە ئەۋە دۋانە ھەردۋوكيان
گوناحن، ئافرەت دەبى پۇشتە بى، ۋە ئىنسان دەبى خۆى لە ماددە
سەرخۇشكەرەكان بە دۋور بگىرى، بەلام ئايا ھەر ئەۋانە گوناحن؟ ئىمە زۆر
جاران لە ئەنجامى بچۈوك تىگەيشتنمان بۆ ئىسلام، ھەستىارىيمان نىيە بۆ
زۆر جۆرە گوناح، كە زۆر لەۋانە گەۋرەترن، بۆ نمۇنە: ئەۋ گەندەلىي ۋ
قۇرخكارىيەى لەم ھەرىمەدا دەكرى، ئەۋ مۇلك ۋ مالى ۋلات دەست

به سه رد اگرتنه، شهو خپرو پیری شه و لاته فروشتنه، به بی شه وهی، که جیسا پیکې پرونی دیار بی، به بی شه وهی، که خه لکه که له خپره که ی خویان به هره مه ندبن، شهو ده زانن چ تاوانیکه؟!، خوا له قورئاندا ته نیا بو زالم ان فرمو یه تی: ﴿اَلَا لَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الظّٰلِمِیْنَ﴾ (هود - ۱۸) واته: ناگادارین! نه فرینی خوا له زالم ان، چونکه زولم هه موو کومه لگا تیکده دا، که سیك گونا حیک ده کا، گونا حه که زیانی به س بو خویه تی (نه گهر لهو گونا حه تایه تی یانه بیت)، به لام زولم گونا حیکې گشتیه.

لیردها ده پرسین: ئیا ده توانین پلین: نیمه ئیستا کومه لگایه کی ئیماندارو باشین؟ له سایه ی ئیماندا ده ژین؟ نه گهر له سایه ی ئیماندا ده ژین، کوا په حمان بهرام بهر به یه کدی؟ کوا هاوسو زیمان؟ کوا به ته نگ یه کدیه وه بو وغان؟ شه وهی که حیزب و خزم پر ده کات و، ده ی کاته ملیار دیر، به لام له خه لکی دیکه وه راده می نی: پروت و په جال و بی نوا و بهرگ بی؟، شهو مانای وایه له سایه ی ئیماندا ناژی.

۵- له پرووی نابووریی و گوزهرانه وه: نه گهر نیمه شه هلی ئیمان بین، ده زانین خوا شه نیعمه تانه، که دایناون، بو هه موانی داناون، که س له که سی زیاتری به ش پیوه نین، بو زانیاریت ان! قریبی و پریبی و چینایه تی، ناگو نجی له کومه لگایه کی ئیمانداردا بی، شه وهی که ئیستا هیه له سایه ی سیستمی سه رمایه داریی (کاپیتالیستی) دا، که دنیای داگیر کردوه، سه دو هه شتا (۱۸۰) پله، له گهل ئیسلامدا پیچه وانه یه.

خوا ده فەرموی: ﴿وَالْأَرْضُ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ﴾ (الرحمن - ۱۰) واتە: خوا زه ی داناهه بۆ خه لک، نه یفه رموه: بهس بۆ دهوله مهنده کان، به ملیار دیره کان!

ههروهها خوا ده فەرموی: ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ (البقرة - ۲۹) واتە: خوا نهو که سهیه، که هه رچی دروستی کردوه له زه ویدا، بۆ هه مواتتانی دروست کردوه، نه یفه رموه: بۆ هه ندیکتان و، دوا یی به خیر بیده ن به هه ندیک له وانی دیکه، له به رام بهر نه وه دا، که ئازادیی و ئیراده یانی پی ده کرن!

۶- له رووی سیاسیی هه: ئایا کۆمه لگایه ک له سایه ی ئیماندا بیته، بهو شیوه ی ئیستامان ده بیته؟! که هی ندیکی به چاوی کۆیله ته ماشای نه وانی دیکه بکات!! بیه گومان نه خیر، چونکه: بناغه ی هوکمرانیی و سیاست له ئیسلامدا، بریتیه له ئیمان و خوا بهیه گگرتن، (توحید) یانی: ته نیا خوا په رستراوه، خه لک ده بی هه مووی وه ک یه ک بی له به رانه ریدا، هه مووی ده بی بهنده و فەرمان بهری خوا بی.

کهواته: به چ حه قیک ده بی یه کیکیان ته ماشای نه وانی دیکه بکات، به چاوی کۆیله و خزمه تکار؟! پیی وابی له سهریان فه رزه خزمه تی وی بکه ن، به لām نهو هیچ ئه رکیکی له سه ر شان نیه؟!.

تایا تھوہ نہتھو۔ یہروہ ریبہ؟!

تہدی تہوی دیکہش ہر کورد نیہ؟!

تھوی دیکھ ش ھەر لھسەر تھو نیشتمانہ ناژی؟!

کۆمەلگادا بەجێ دەهێلێ.

www.alibapir.net

تہوہری دووہم

رہواندنہوی گومانہکان

MediaAmeerOffice

آپنی دنیا میں سچے سچے
سچے سچے سچے سچے سچے سچے

archive.org/details/egalibapir

آپنی دنیا میں سچے سچے
سچے سچے سچے سچے سچے سچے

www.egalibapir.net

آپنی دنیا میں سچے سچے
سچے سچے سچے سچے سچے سچے

علي بابا / AliBapir

علي بابا / AliBapir

علي بابا / AliBapir

www.alibapir.net

چوۋار ئاگادارىيى، ۋەك بېشىدەستىيى:

يەكەم:

خو (سبحانە و تعالى) نەيويستوۋە مرۇق ناچارىكات، ئيمان بېنى، ۋەك
لە ئايەتى ژمارە (۹۹) لە سوۋرەتى (يونس) دا دەفەرمۇي: ﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ
لَأَمَنَّ مَن فِي الْأَرْضِ كُلَّهُمْ جَمِيعًا.....﴾، واتە: ئەگەر پەرۋەردىگار
ويستباي، تېكراي خەللى سەر زەۋى ئيمان بېنى دەھىنا.

ئەۋەتا فرىشتەكان ھىچيان لە فەرمانى خو دەرنانچن، خو، ئەگەر
ويستباي مرۇقەكانىشى ۋا لېدەكرىن، بەلام ويستويۋەتى مرۇق ئازاد بىت،
بۇ خۇي بە ئىرادەي خۇي ئيمان بېنى، يان نەھىيىنى.

دوۋەم:

خراپ تېگەشتن لە ئاين، خەللى ھاندەدا بەرەۋ ئىلحاد، لە رۇژئاۋا
دۋاي ئەۋەي ئايىنى نەصرانىي بەدەست پياۋانى كەنىسەۋە (چىنى
ئەكلېرۇس) بوۋ بەۋەسىلەيەك بوۋ چەۋساندەۋەي خەللى، كە لەرۇژئاۋا
سېكۈچكەيەكى شووم دروست بوۋ: (پاپا ۋ پادشا ۋ دەرەبەگ (اقطاع))،
ئەۋ سېكۈچكە شوومە، كەۋتنە وىز ۋ گيانى خەللى، واتە: پاپا كە
سەرپەرشتىي دىنى دەكرى، يەكلىك بوۋ لەۋ سى پايەي كە خەللى ۋ
جەماۋەريان ۋەزاقە زاق خستبوۋ: مافەكانى خەللىيان بېشىلدەكرى،

خه لکيان ده چه وساندووه، خه لکه کهش وایانزانی دین ته نیا نه صرانییه ته،
تهویش تیځدرا بوو، بویه ری تیلهادیان گرته بهر، تاكو به یه کجاریی له دین
دهربازیان بی و، له پیوانی دین دهربازیان بی، تنجا که خه لکی رۆژناوا
روویان کرده سیکولاریزم (علمانییه ت) نهوه نهیینییه که یه تی، خه لکی
رۆژناوا ثانیکی راست و دروست (صحیح) ی له بهر ده ستدا نه بوو، تاكو
بلی:

۱- بۆ نهوه ی له رووی زانستییه وه بهر وه پیش بچم.

۲- بۆ نهوه ی جه ماوهر نازاد بیت.

۳- بۆ نهوه ی داد گهری بچه سپی.

۴- بۆ نهوه ی دهستی زالم بگرم.

پیوستییم بهوه نیه، روو له سیکولاریزم بکه م، په کم له سهر نهوه
نه که وتوه، پشت له خوا و ثاین و بهرنامه که ی بکه م، چونکه هه موو نهو
ثامانجان ه و زوری دیکه ش، ثاین و بهرنامه ی راست و دروستی خوا
(تیسلام)، هه موویان دهسته بهر ده کات.

سییه م:

که سیځ بیهوئ ثیمان نه هیئی، ری له بیانوی ناگیرئ، یانی خوا
(سبحانه و تعالی) دهی توانی کاریکی واکات هه موو که سیځ خوا بیینی،
فریشته کان بیینی، دۆزه خ و بهه شتان بیینی، به لām وای نه کردوه، تاكو
ثینسان نه گهر ثیمانی هیئا، نازایه تیی ثینسانی تیئا دهر بکهوئ، وهه گهر
ثیمانیشی نه هیئا، مه جالیکی هه بی، چونکه دنیا جیی تاقیکردنه وهیه،

هر بويه ش له دوا روژدا كهس كيښه ي ئيلحاد و ئيمان هيټان و ئيمان نه هيټاني نيه، وهك خواي زالي زانا له سوړه تي (ق) دا ده فهرموئ: ﴿لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ﴾ (ق- ۲۲) خوا له سهر زماني فريشته كان به ئينساني بيټروا ده فهرموئ: تو بي ناگابروي له م واقععه، ئنجا پهرده مان له سهر (چاوت) لادا، ئيستا چاوت زور چاك ده بيني.

هممو كهس له سهرده مرگدا له خوي حالي ده بي، ده لي: دياره نه وه ي ديانگوت: خوا هه يه و، فريشته هه و، قيامت هه يه، راست بو، من به هه له دا چووبووم، بويه خواي پهرده رگار ده فهرموئ: ﴿لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَذَا﴾، به لام له دنيا دا خواي بهرز و مهزن به جوړيك له پهرده پوښ، خوي پهرده پوښ كرده، بو نه وه ي هه لك بتواني ئيمان نه هيټي، نه گه رنا نه گه ر خواي بهرز و مهزن بينر ابيه، نه و كاته ئيمان هيټان ئيجباريي ده بو.

چواړه م:

عه قلي مروژد سنورداره، ئينسان نابي به ته مابي به عه قلي، هممو شتيك دهر ك بكا، بويه خوا (سبحانه و تعالي) ئيمه ي له م سهر زه وييه داناوه، تاكو تاقيمين بكا ته وه، په نكه زور له نه ينيه كاني دين و زين بو ئيمه كه شف نه بن، له بهر نه وه ي له تواناي عه قلدا نين، هه لبه ته به رده وام نه ينيه كان بو ئيمه دهرده كهون، به لام هر چو ن بي، نابي ئينسان كه لكه له ي نه وه ي له كه له دا بي، كه به عه قلي خوي هممو شتيك

بزانی و، همر شتیک نه یزانی و، همر شتیک له عهقلی ته ودا جی ی نه بووه، بلای: نیه، بویه زانایان بنچینه یه کیان داناوه، زانایانی لژیک (منطق) ده لاین: (عَدَمُ الْعِلْمِ لَا یَسْتَلْزِمُ عِلْمَ الْعَدَمِ) واته: زانیاری نه بوون به شتیک، به لگه ی ته وه نیه، که ته و شته نیه، ساله های سال، فایرؤس و میکروپ همر هه بوون، به لام مروځ په ی پی نه برد بوون، هه تا (لويس باستور) له سه ده ی نوزده دا، ته و جیهازی میکرو سکوب (زهره بین) ی بو دروست کردین، تنجا بزمان دهر که وت، که زینده وهری زور ورد هه ن، دیاره پیشتریش همر هه بوون، به لام مروځ نه ی توانی بو بیانینی، تنجا به هه شت و دوزه خیش هه ن، جینن و فریشته کانیش همر هه ن، به لام تو ناتوانی بیانینی، هه وړه ک چو ن هیزی کیشنده (جاذبیه) همر هه بووه، پیش ته وه ی نیسحاق نیوتنیش له سه ده ی حه قده ی زاینیدا ییدوزی ته وه، ناکری بلاین: تا کو نیسحاق نیوتن هیزی کیشنده ی نه دوزی بووه، ته و هیزه نه بووه! همر هه بووه، بهس خه لک نه یده زانی که هه یه و، په بیان پی نه برد بوو.

MediaAmeerOffice

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

له توره گومانه نه یه کیان نه کیسه تانیر

www.alibapir.net

پاکه پانځی مکتبجی له میر

علي باباير / AliBapir

علي باباير / AliBapir

علي باباير / AliBapir

پهواندنه وهی گومانه کان:

۱. دهر باره ی خوا (عزّ وجل):

گومانی په کهم:

له باره ی بهر هه ست (محسوس) نه بوونی خواوه (سبحانه و تعالی)،
یه کیک دهر سیّ ده لی: من شتیک، که نه توانم به پینج ههسته کانم دهر کی
بکه م، چوّن پروای پی بیتم؟ مادام نه توانم دهستی لی بدهم، تامی بکه م،
بوئی بکه م، بیبینم، بیبیستم؟!

ده لیین: به راستی نه وه عاده تیکی مندا لانه یه: مندا ل ته گهر بابی، یان
دایکی بجیتته بازار، بلّی: رۆ له شتی جوانم بو هیناوی، یان شتیکی خوشم
بو هیناوی، ده لی: کوا؟ نه گهر بلّی هه لم گرتوه، ده لی: نا، هه تا پینشانی
نه دهی، پروا ناکا، ده بی به چاوی سهر بیبینی، به لام مرؤقی عه قل کامل
وانالی، مادام متمانه ی هه بوو، ده لی: با نه ی یینم، دیاره باب و دایکم
راست ده که ن!، تنجا به راستی نه وه عاده تیکی مندا لانه یه، تو بلّی:
شتیک تا کو من به پینج ههسته کانم مامه له ی له گه لدا نه که م، دانی پیدا
ناهینم، چونکه نه گهر وایی، نه دی کوا هیزی کیشننده (جاذبیته)؟ که
هه موو بوون (وجودی) راگرتوه (به پی زانیاریی نیمه) وه ک خوا ی زانا و
تواناش نامازه ی پیده کات: ﴿اللّٰهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا﴾

(الرعد - ۲)، واته: خواهيك كه ناسمانه كانی به چهند كوله گهيكه راگرتوون، كه ټیو نایانینن.

كه مه به ستي پټی هیږی كیشنده (جاذبیه)یه.

ههروه ها کوا هیږی موگناتیسیی؟ دیسان کوا ټهو پرووحه ی كه هه موو وجودی ټیمه بهو پرووحه وه به ستراره، بوچی به هیچ کام له پینج هسته کان دهركی ټهو پرووحه ناكړی؟ له راستییدا ټم بوونه، خوی پهره ردگار دوو دیوی بو دانون: (په نهان و ناشكرا) وهك ده فهرموی: ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِمَا بُنِیْتُوْنَ﴾ ﴿٣٨﴾ وَمَا لَا بُنِیْتُوْنَ ﴿٣٩﴾ (الحاقه - ۳۸-۳۹)، واته: نه خیر، ﴿وهك ټیوه گومان ده بن، ټی بی پروایه کان! وانیه﴾ سویند ده خوم بهوهی، كه ده بیینن و بهوهش، كه نایینن.

ههروه ها خوا (عز وجل) فهرمویه تی: ﴿عَلِمُ الْغَیْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ (الحشر - ۲۲) واته: (خوا) زانای په نهان و ناشكرایه.

ههر بویشه زانایانی کیمیا زان و، فیزیا زان و، گهر دوو تران ده ټین: زانست له غه پیدا، هه تا بنانگوئی چه قیوه، بو وینه: گهر دیله كه یه كه مین خشتی دروستبوونی ماددهیه، هیچ كهس نه بیینیوه، بهس شوینه واره کانی ده بیینن، ته نانه ت گهر دیله ش هیچ كهس هه موویشی نه بیینیوه، چ جای سی پیكه اته سهره کییه كه ی: (تیلیك ټروژن و نیټروژن و پروټوژن)، هیچ كه سیش نكووئی ناكا له ودها كه هیه، چونكه شوینه واره کانی دیارن، كه واته: به ټی..! ټیمه ش خوا (سبحانه و تعالی) نایینن، چونكه ټه گهر خوا مان

بینیبايه، نهو کاته به که لکی تاقیکردنه وه نه ده هاتین له سهر زهوی، خوا نابینین، به لام ناوه کانی خواو وه سیفه ته کانی خوا، له دروستکراوه کانی خوادا ده دره وشینه وه، وهک یه کیك له زانایان ده لی: (وَفِي كُلِّ شَيْءٍ لَّهٗ آيَةٌ، تَدُلُّ عَلٰی اَنَّهُ وَاحِدٌ) واته: له هه موو شتی کدا نیشانه و به لگه ی هه یه، له سهر نه وه ی نهو (خوا) یه که^۱.

گومانی دو وه م:

نه گهر راسته خوا هه موو شتی کی دروستکردوه، نه دی کی خوی دروست کردوه؟

له وه لامدا ده لیین: نهو پرسپاره له سه رده می پیغه مبه ریشدا (علیه الصلاة والسلام) هه بووه، پیغه مبه ری خوا فهرموویه تی: (يَاۤتِي الشَّيْطَانُ اَحَدَكُمْ فَيَقُولُ: مَنْ خَلَقَ كَذَا؟ مَنْ خَلَقَ كَذَا؟ حَتّٰی يَقُوْلُ: مَنْ خَلَقَ رَبَّكَ؟ فَاِذَا بَلَغَهُ، فَلْيَسْتَعِذْ بِاللّٰهِ وَلْيَنْتَه). رواه البخاری: ۳۲۷۶.

واته: شه یتان (وهک خوتخوته کردن) دیته لای یه کی کتان ده لی: کی فلان شته ی دروستکردوه؟ کی فلان شته ی دروستکردوه؟ هه تا ده لی: کی په روه ده گاریی دروستکردوه؟ ئنجا هه رکات گه یشته نه وه، با په نا به خوا

^۱ - کاتی خوی نوو سه ریک له ژیر ناو و نیشانی: {وَحَدَّ اللهُ تَتْرَاعِي فِي وَحْدَةِ خَلْقِهِ، وَقُدْرَةِ اللهِ تَتْرَاعِي فِي بَدِيعِ صَنْعِهِ} دا، له گو فاری (العربی) کویتیدا، زه پیره وتاریکی دلگیری ده نووسی، مانای ناو و نیشانه کهش ناوایه: یه کتایی خوا له یه کبونی دروستکراوه که یدا ده رده که وئو، ده سه لاتی خواش له ریک و پیکیی وه دیه ینراویدا ده رده وشینه وه.

بگری و (بلی: (أعوذ بالله من الشيطان الرجيم)) با چیدی له سه ری نه روات و از بیئی.

ئنجا بو زانیاریتان: له به هه له خستنه روی پرسیاره که وه، نهو ئیشکاله سه رچاوه ده گری، ده بی بلی: هه موو دروستکراویک به دیهیننه ریکی هه یه، نه که هه موو شتیکی و هه موو مه و جودیک، به لی، هه ر شتیکی دروستکرا بی، ده بی که سیکی دروستی کرد بی، به لام نه دی زاتیکی، که دروست نه کرا بی، وه خوا ده فهرمو: ﴿هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾^۲، (حید ۳)، واته: خوا یه که مه و کو تایه و، ناشکرایه و په نه انه.

بوچی ده فهرمو: یه که مه؟ واته: پێش خوا هیچ شتیکی دیکه نه بووه، خوا هه موو شتیکی هینا وه ته دی، ئنجا بو نه وه ی له عه قلی مروق نزیکی بجهینه وه، ده لێن: ژماره یه (۱) بیینه، سی سفری بجه بهردهم: (۱۰۰۰)، نهو ژماره یه (۱) به، به ها ده داته هه موویان، شهش سفری بجه بهردهم، ده بیته ملیون: (۱۰۰۰۰۰۰)، دوازه سفری بجه بهردهم، ده بیته تریلیون (۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰)، یه که که لابه ره، سفره کان (۰۰۰) ده بن به هیچ و هیچ به هایان نه، به لام سفره کان هه موویان، لابه ره یه (۱) به که، به های خو ی هه ره هه یه.

^۲ - پیغه مبه ری خواش صلی الله علیه وسلم فهرمو یه تی: (اللهم أنت الأول فليس قبلك شيء) رواه مسلم ۲۷۱۳۰ - واته: خوا یه! تو یه که می و هیچ شتیکی پێش تو نه بووه.

ننجا به هه مان شیوه ش خوا (سبحانه و تعالی) یه که مه و سهره تايه،
 وه به هاشی به هه موو شته کانی دیکه داوه، هه ر بویه کاتی، که هیچ کام
 له شته کان نامینن، خوا هه ر هه یه، به لام به بی خوا، نه ده گونجا هیچ شتیك
 هه ییت، (ولله المثل الأعلى)، که واته: که دهه رموی: ﴿هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ
 وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ (الحديد - ۳)، یانی: خوا
 یه که مینه بی سهره تا و دهستیك و دوايه مینه بی کوتایی و برانه وه،
 هه روه ها ناشکرایه بؤ که سینك به چاوی دل و عه قل بؤی بگه ری، به لام
 په نهانه بؤ که سینك به چاوی سهر بؤی بگه ری، تۆ به چاوی سهر، پیش
 نه وه ی خوا نه یینی، رووح و هیزی کیشنده و هیزی موگناتیسی و
 تیشکی ژیر سوور و سهروی و نه وشه یی و گهر دیله نابینی، ئایا ده توانی
 نکولییان لی بکه ی؟! نه خیر، نه دی بؤچی دانیان پیدا دینی؟ چونکه
 شوینه واریان دیاره، نه دی ئایا شوینه واری خوا دیار نیه، به خوته وه و بهر
 هه موو گه ردوون و کائیناته وه!!

ګومانی سییه م: نه م گه ردوونه، هه مووی سیستماتیکه و به یاسا
 بهر پتوه ده چی و یاسای هه یه، چ پیویستی به خوا هه یه؟!

له وه لامدا ده لیین: نه مه وهك نه و وایه بلایی: کاتزمیر (سعات) دیاره
 باتری تیدایه، یان قورمیش کراوه، هیچ پیویست ناکات بلایی: که سینك
 دروستی کرده؟ چونکه نه وه دیاره، به هووی پاترییه که یه وه ده گه ری، یان

بەھىزى ئەۋەتە، كە قورمىش كراۋە؟، دەگۈنچى شىتېك دروست بىرى، كە
 ھەر خۇي جوۋلەي خۇدىي (الْحَرَكَةُ الذَاتِيَّة) سى ھەبى!!، بەلام يىگومان
 سىستىماتىك بوۋنى بوۋنەۋەر و، ياسادارىي و پىك و پىك (مُنْظَم) بوۋنى،
 بەلگەيە لەسەر ھەبوۋنى ياسا دانەر، بەلام ئايا كى پىكىخستو؟ بەلى،
 راستە بوۋنەۋەر پىك و پىك و سىستىماتىك و ياسادارە، بەلام كى
 پىكىخستو بەم شىۋەيە؟! چونكە لە بوۋنەۋەردا وردەكارىيەك و پىك و
 پىكىي و سىستىمىك ھەيە، كە زۆر جىي سەرسوپمانە، با چەند نموۋنەيەك
 يىيىنەۋە:

۱- ئەو بەرگە ھەۋايەي كە دەۋرى زەۋى داۋە، ئەو بەرگە ھەۋايە پىژەي
 لە سەدا ھەفتا و ھەشت (۷۸%) سى نايترۆجىنەۋ، لە سەدا بىست و يەك
 (۲۱%) سى ئوكسىجىنەۋ، لە سەدا سىفر و لە دەدا سى (۳،۰%) سى دوۋەم
 ئوكسىدى كاربۇنە، ئىنجا ئەگەر نايترۆجىن زىاتر بوايە، يان كەمتر بوايە،
 ژيان تىكەدەچۈۋ، ۋە ئەگەر پىژەي ئوكسىجىن كەمتر بوايە، ئىنسان ھەناسەي
 بۇ نەدەدرا، يان زۆر بە زەھمەت دەۋو، ۋە ئەگەر زىاتر بوايە، يەك دەنكە
 شقارتەت ھەلگەردبايە ھەمو ھەۋا گىرى دەگرت، ھەروەھا ئەگەر دوۋەم
 ئوكسىدى كاربۇن، زىاتر بوايە، يان كەمتر بوايە، ژيانى مۇۋق لەسەر زەۋى
 تىكەدەچۈۋ، يان ھەر نەدەۋو.

ئىنجا ئەو دوۋەم ئوكسىدى كاربۇنەي، كە ئىمە لەگەل ھەناسەدا
 دەرىدەدەينەۋە، خۇراكى پۈۋەكە (لە كىردارى پۇشەنە پىكھاتىندا)
 ۋەرىدەگىرى، پۈۋەك و دارو درەخت، ئەو دوۋەم ئوكسىدى كاربۇنە

خوړاکه که یانه، توهش که پروهک و شیناورد، و هک پاشه پوک دهریده دا، که توکسجینه، خوړاکي نیمه یه، بویه هه رچه نده مروژ له سهر زهوی زوړین، مادام پروهک و شیناوردیش هه بی، دارو درهخت هه بی، هاوسه نگیی له بهینی یه کدا راده گرن.

۲- خیرایی خولانه وهی زهوی به دهوری خویدا، بریتیه له سی (۳۰) کم له خولهک (دهقیقه) یی کدا، وه خیرایی سوورانه وهی زهوی به دهوری خوړ (شمس) کدا بریتیه له سی (۳۰) کم له چرکه یه کدا، واته: شهست هینده ی خیرایی خولانه وهی به دهوری خویدا یه، ننجا هه ر کام لهو دوو خیرایی یه - که به هوی یه که مینانه وه شهوگار و پوژگار پهیدا دهن و ، به هوی دووهمیانه وه چوار که شه کان (الفصول الأربعة) ی سال: هاوین ، پایز، زستان، به هار، پهیدا دهن - ته گهر که متر، یان زیاتر بوونایه، ژيانی به شهر له سهر زهوی نه ده بوو، یان تیکده چوو.

۳- مانگ (قمر) دهوری (۳۴۰۰۰۰) کم تا کو (۳۸۴۰۰۰) کم له زهوییه وه دووره، ننجا پته ویی توه هیژه کیشنده یه نیوان زهوی و مانگ، هینده ی پته ویی کیبلکی پو لایی یه به ته ستوورایی (سُمک) ی په ننجا (۵۰) کم، یانی: کیبلک که تیره که ی په ننجا کیلومه تر بیت!!

ننجا ته گهر گریمان مانگ به دهوری زهوییه و نه بوايه، زهوی له جياتی بیست و چوار (۲۴) سعات، جاريك، هه ر چوار سعات، جاريك به دهوری خویدا ده خولایه وه، یانی: شهوگار و پوژگار، یه کی ده بونه دوو (۲) سعات!!

وه نه گهر دووری مانگ له زهویبه وه که متر، یان زیاتر بوايه، هه لکشان و داکشان (مَدُّ و جَزْر) ی دهریاکان، کم و زیادی ده کرد و دیسان ژيانی به شهر تیځده چوو، یان هر نه ده بوو.

هه لېبه ته من ناتوانم لیږده دا وینه ی زور لهو باره وه بیښمه وه، به لام ده لېږن: هه بوونی یاساکان (قوانین) له گهر دوون دا، نه ک نیښه بی نیحتاج ناکات له خوا، به لکو ناچارمان ده کات بلېږن: ده بی که سپک نهو قانونونه ی دانابن و، که سپک نهو سیستمه ی دانابې.

گومانی چواره م: نایا خوا (عز وجل) بوجی نیښه ی دروست کردوه؟

له وه لامدا ده لېږن: نه م پرسپاره زور له مرؤف گه وړه تره، چونکه خوا ته نیا نیښه ی دروست نه کردوه، نهو بوون (وجود) ه پان و پوره ی دروست کردوه، که زانایان تاكو نیستا نازانن ناسویه کانی و کوتاییه که ی له کوپیه؟ به لی، خوا ویرای مرؤف، گه لیک شتی دیکه شتی دروست کردوه، ننجا نایا نهو گهر دوونه هه مووی هر په یوه سته به نیښه وه؟ بی گومان فریشته کانیش هن، جینیش هیه و، هر خوا ده زانی چه ند دروست کراوی دیکه ش هن، نیښه نایانزانین، خوی په وړه دگار لهو باره وه، له سوړه تی (کهف) له نایاتی (۵۱) دا ده فهرموئ: ﴿مَا أَشْهَدُهُمْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَا خَلَقَ أَنْفُسَهُمْ وَمَا كُنْتُ مُمْخِذًا الْمُضِلِّينَ عَصِدًا ۝۵۱﴾ (الکهف - ۵۱) واته: نه له دروست کرانی ناسمان و زه ویدا پرسم پیگردوون، (دروستیان بکه م، یان دروستیان نه که م؟)، وه نه له دروست کرانی خو شیاندا.

نیمه زور لهوه بچو وکتړین، ننجا نینسان نه گهر نه بچ، خوا چوڼ پرسى پېښکات؟ تو نه گهر نه بچ، خوا چوڼ پرست پېښکات؟ پاشان مروځ زور لهوه بچو وکتړه، بویه خوا له سووړه تی (الانبیاء) دا ده فەر مووی: ﴿لَا يُسْئَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْئَلُونَ﴾ (الانبیاء - ۲۳)، واته: خوا پرسى یارى لېنا کړی لهوه دی، که دهیکا، نه وان پرسى یارى لېده کړی.

چونکه خوا خاوه نى نهوه پرى حکمهت و نهوه پرى زانست و نهوه پرى رهمهته و، ههمو سیفه ته کانی خوا پیسنوورن، خوا کارى بى حکمهت ناکات، بویه نهو پرسىاره له نه زانیى مروځه وه سه رچاوه ده گړی، که خوا بوچی پرسى به من نه کرده؟ ناخر تو چی نهى مروځ؟! تو بهس زه رپه کی له مولکی خوا!!

گومانی پېنجه م: خوا بوچی به نډایه تیى کردن بو خوځى، له سهو نیمه پیویست کرده، له حالیکدا پیویستی به خوا په رستى نیمه نیه؟ ده لېږن: نهوه راسته خوا پیویستی به خوا په رستى نیمه نیه، خوا ده فەر مووی: ﴿مَنْ عَمِلْ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ﴾ (فصلت - ۴۶)، واته: ههر که سى چاکه بکا، (سوده کهى ته نیا) بو خوځیه تی، وه ههر که س خراپه ش بکات، زیانه کهى (بهس) بو خوځیه تی، وه په ورو درگارت سته مکار نیه به رانه به به نډه کانی.

به لام نایا بوچی خوا: به نډایه تیى و تاعهت و چاکه ی له سهو نیمه پیویست کرده؟ وه لامه کهى نهوه یه، که نیمه پیویست ییمان پییه تی،

تەماشایە بکەن: مەروۇ ئەگەر خواناس و برۆادار بێت، چەند ئازاد و ئازا دەبێت، ئەو بەندایەتیە کە بۆ خوا دەیکەى، کۆت و زنجیری دەست و پێت دەپچرێنێ، نابى بە کۆیلەى کەس، بە درێژایی میژوو، هەموو ئەو فیرەن و نەمروود و تاغووتانەى خەلکیان کردو بە کۆیلە، لە پێی شیرک و کوفرو بى دینیەو» بوو، چونکە ئەگەر خەلک دارو بەردێکی پەرست، مانگ و خۆزى پەرست، بابای خۆ بە پەرستراو و خۆ بە پەرەردگار زانیشت دەلێ: منیش بپەرستن، مادام دارو بەرد دەپەرستن!! بەلام ئەگەر خەلک خواى پەرست، پێی دەلێن: ئنجا تۆ کیى؟! وەك موسا (عليه السلام) بە فیرەنەوێ فەرموو، کە فیرەن لێی پرسى: ﴿قَالَ فَمَنْ رَبُّكُمَا يَمْوُسى﴾ (طە - ٤٩)، واتە: گوتى: ئەى موسا! پەرەردگارى ئێوە کییە؟ ئەویش فەرمووی: ﴿قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ، ثُمَّ هَدَى﴾ (طە - ٥٠)، واتە: (موسا) گوتى: پەرەردگارى ئێمە ئەو کەسە، بوونی بە هەموو شتێک داو و پێنمایشی کردو، یانى: بوونیشی پێداو و، بەرنامەشی بۆ داو، واتە: تۆ هیچ نى، هەر ئەو خوايە، کە بوون (وجود)ى بە هەموو شتێک داو، لە نیویشیاندا تۆش، تەنیا ئەو شایستەى پەرسترا و بەندایەتی بۆ کرانە.

بەلێ، بە راستیی خوا: کە بەندایەتی کردنى بۆ خۆى لەسەر ئێمە پێویست کردو، خۆمان پێویستییان پێیەتی، پێشێ بۆ ئەوێ، کە خۆمان یەكسان ببینن لە گەل یەكدا، كى خۆى زۆر بە گەورە دەزانى، لەم وجودەدا، خۆمان لە گەل ئەودا بە یەكسان بزانین، ئەویش لە گەل خۆماندا

به یه کسان بزاین، ټیمان و خوا به یه کگرتن پیمان ده لئ: کهس له کهس گوره تر نیه، هه موومان پیکه وه بهنده ی خواين، کهس له کهس زیادی نیه، که ته وهش ری ده گری له دروستبوونی فیرعه ونه کان، چونکه فیرعه ون بیرکړنه وهی ئاوابوو: ﴿فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى﴾ (النازعات - ۲۴)، واته: فیرعه ون گوتی: من په روه ردگاری هه ۱۱ به رزتانم.

هه روه ها ده یگوت: ﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَتَأْتِكُمُ الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُم مِّنْ إِلَهِ غَيْرِي﴾ (القصص - ۳۸) واته: وه فیرعه ون گوتی: ئه ی دهست و پیوه ندو مه جلیس و پیاو ماقوولان! بیجگه له خوّم، هیچ په رستراوی دیکه م پی شک نایه ن بو ئیوه!

به لّام نه گهر ټیمان و ته نیا خوا په رستی، هه بی، ری له شیرک ده گری، ری ندری به کهس، په روه ردیگاریتی و په رستراویتی له سهر خه لک بکا. پاشان ئه و عیبادهت و تاعه ته، ئیمه له هه موو چاکه یه ک نیزیک ده خاته وه و، له هه موو خراپه یه ک دوورمان ده خاته وه.

۲- دهر باره ی پیغه ممبر (صلی الله علیه وسلم):

گومانی شه شه م: کی ده لئ: موحه مده (علیه الصلاة والسلام) بو خوئی قورئانی دانه ناوه؟

له وه لّامدا ده لّین: سهد و یه ک به لگه و هوکار هه ن، که ناچارمان ده که ن بلّین: قورئان له خواوه بو (محمد) سی کوری (عبدالله) سی کوری (عبدالمطلب) دابه زیتراره و، بو خوئی که م و زور، دهستی تییدا نه بووه،

ههروهها سه د و يهك كۆسپ و له مپهر پیمان لی ده گرن، كه بلیین: (محمد)
بۆ خۆی قورئانی فهرمووه، به لām لیږه دا دهرفه تی زۆرمان نیه و^۳، ته نیا
باسی یهك دیارده ده كهین، كه له یهك كاتدا:

۱- هه م به لگهی له خواوه دابه زینرانی قورئانه بۆ سه ر دلی موباره کی
موحه مه د.

۲- هه م كۆسپ و له مپهریكی گه وره شه له به رده مماندا، كه بلیین:
موحه مه د بۆ خۆی قورئانی داناوه.

ئه ویش ئه وه یه، كه له قورئاندا له چه ند شوینان، ره خنه له پیغه مبه ر
(عليه الصلاة والسلام) گیراوه، ره خنه ی زۆر هه ستیاریش، بۆ نمونه:

۱- ده رباره ی ئه وه، كه پیغه مبه ر (عليه الصلاة والسلام) زهینه بی كچه
پووری خۆی (زینب بنت جحش) ی ماره كرده، خوا لیی ماره كرد و،
پیشتر خیزانی زهید بوو، زهیدیش كۆیله یهك بوو، كاتی خۆی، كه
پیغه مبه ر (عليه الصلاة والسلام) ئازادی كردبوو، دوا یی كردبووی به كوری
خۆی، وه پیش پیغه مبه ر ایه تی، پیا ن ده گوت: (زهیدی كوری موحه مه د)،
ئنجا خوا ی كارزان بۆ ئه وه ی ئه و عاده ته هه لوه شی پیته وه – واته: عاده تی
به كور كردن (التَّبَنِّي) –، وای كرد، كه زهید زهینه ب، ده ست لی

۳- له هه ركام له به رگی چواره می: (الإسلام كما يتجلى في كتاب الله)دا، كه باسی
پوهه كانی ئیعه جازی قورئانمان كرده و، به رگی پینجه می دا، له ژیر ناوونیشانی:
(براهين نبوة خاتم النبيين)دا، ئه و بابه ته مان به خه ست و خۆلیی توژییه ته وه،
شایانی باسیشه: له چاپی دووه می: (موسوعة: الإسلام كما يتجلى في كتاب
الله)دا، ئه و دوو به رگه، بوونه ته كتیبه كانی: پینجه م و هه وته م.

هه لېگرې، دوايي خوا فەرمانی به پیغه مېهر کرد، فەرمووی: ﴿فَلَمَّا قَضَىٰ زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاهَا﴾ واته: پاش نه وهی زهید نارووی لی نه ما و پیوستی پی نه ما، زهینه بمان له تو ماره کرد.

ننجا پیغه مېهر (عليه الصلاة والسلام) ته ماشای عورف و عاده تی خه لکی کرد، نهو فەرمانه ی زور له سهر دلی قورس بوو، بویه خوی کار به جی له سووړه تی (الأحزاب) دا ره خنه ی لیگرت، فەرمووی: ﴿وَتَخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ﴾ (الأحزاب- ۳۷)، واته: تو شتیکت له دلی خوتدا شاردوه، که خوا ناشکرای ده کات، (که ده ترانی پاش ده ست لی هه لگرتنی زهید به هو ی بیزار بوونی و پیکه وه نه گونجانیانه وه، خوی زانا و شاره زا زهینه ب له تو ماره ده کات).

دایکمان عانیشه (رضي الله عنها) ده لی: ته گهر پیغه مېهر (عليه الصلاة والسلام) یه شتی له وه حی شارد بایه وه، نهو ثایاته ی ده شاردوه^۴، چونکه نهو^۵ ره خنه یه کی قورسه له پیغه مېهر (عليه الصلاة والسلام)، چونکه خوا دوايي ده فەرموي: ﴿وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَهُ﴾ (الأحزاب- ۳۷) واته: له خه لکی ده ترسیی، له حالیکدا خوا شایسته تره لیی بترسیی.

۴- المصباح المنير في تهذيب تفسير ابن كثير، ص ۱۰۹۱- ۱۰۹۲ که نه مه ده فی قسه که یه تی: (لو كنتم محمداً شيئاً أوحى إليّ من كتاب الله تعالى، لكنتم: ﴿وَتَخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَهُ﴾ و قوله تعالى: ﴿فَلَمَّا قَضَىٰ زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاهَا﴾.

ياني: مادام خوا دەفەرمۇي: ئاۋا بىكە! دەپ، ئاۋا بىكەي، پېت خۇش بىي و پېت ناخۇش بىي، تۆ پېغەمبەرى خۋاي (عليه الصلاة والسلام) ۋەك چۈن بت و صەنەمەكان دەشكىنى، خۋاي كارزان دىيەۋى عادت و نەرىتە نەفامىيەكانىش ھەر بە تۆ ھەلۋەشېنېتەۋە...^۵

۲- جارىكان پىاۋىكى كويىر دى بۆ خزمەت پېغەمبەر (عليه الصلاة والسلام)، ناۋى (عبداللہ بن أم مكتوم) بوۋە، (خۋا لىي پازى يىت)، لەۋ كاتەدا پېغەمبەر (عليه الصلاة والسلام) قسە دەكات بۆ كۆمەلىك لەبەرىسان و زلەزلانى قورەيش، ديارە (عبداللہ) داۋا دەكات چى قورئانى تازە ھاتوۋە فىرى بىكەت، پېغەمبەرىش (عليه الصلاة والسلام) پروۋى لى گرژ دەكا و دەفەرمۇي: ئىستا سەرقالى قسە كردىم لەگەل ئەوانە، بېرۋ دۋايى ۋەرەۋە، ئىدى خۋاي دادگەر پەخنى لى دەگرى و، لە ھەموو قورئاندا لە يەك شويىن و، يەكجارىش بە پېغەمبەرى خاتمە دەفەرمۇي: (كلا) واتە: جارىكى دىكە شتى ۋا نەكەي! لە سوۋرەتى (عبس) دا، دەفەرمۇي:

﴿عَبَسَ وَتَوَلَّى ۱﴾ أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَى ۲﴿ وَمَا يَذْرَؤُكَ لَعَلَّهُ يَزْكَّى ۳﴾ أَوْ يَذْكُرْ فَنُفَعَهُ ۴﴾ أَلْيَكْرَى ۵﴾ أَمَّا مَنِ اسْتَغْنَى ۶﴾ فَأَنَّى لَهُ تَصَدَّى ۷﴾ وَمَا عَلَيْكَ أَلْيَكْرَى ۸﴾ وَأَمَّا مَنِ جَاءَكَ يُسَعِّى ۹﴾ وَهُوَ يَخْشَى ۱۰﴾ فَأَنَّى عَنْهُ نُلَهِى ۱۱﴾ كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ ۱۲﴾ (عبس).

^۵ - بېروانە: المصباح المنير في تهذيب تفسير ابن كثير، ص ۱۰۹۱ - ۱۰۹۲.

واته: پرووی خوی گرژ کرد و پرووی خوی وهرگړېا، کاتیک پیاوه کویره که هات بو لای.... دیاره پیغمبر (عليه الصلاة والسلام) پاساوی خوی به دستهوه بوو، چونکه زلهزلانی قورېش دهیانگوت: ته گهر تهو کویر و کویله و رهش و پرووتانه، پینه مه جلیسی تو، نیمه دانانیشین، بویه پیغمبر (عليه الصلاة والسلام) فهرمووی: جارې پرې، با قسه له گهل نهوانه دا بکه م، به لکو خوا دلایان نهرم بکا، خواش ره خنه ی لیگرت و فهرمووی: با نهوانهش خوا هیدایه تیان نه دا، چوڼ پرووی خوت لهو کویره گرژ ده که ی؟!، نجا نایا که س هیه ره خنه ی وا له خوی بگری؟!^۶

۳- له سوړه تی (التوبة) دا، خوا د فهرموي: ﴿عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذْنَتْ لَهُمْ حَقٌّ يَتَّبِعَنَّ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَذِبِينَ﴾ التوبة: ۴۳

مونافقه کان هاتن، که پاساوو بیانوو به پینه وه، بو تهو ی نه چن بو جهنگی ته بووک، پیغمبر خواش (صلى الله عليه وسلم) مؤله تی دان، نیدی خوی کارزان بهو بونه یه وه، ره خنه یه کی میهره بانانه ی لیگرت و فهرمووی: خوا لیت ببوری بوچی نيزنت دان؟!، تاكو پوت دهرده کهو ی داخو کامانه یان راست ده که ن دروزه کانیش بزانی.^۷

پاشان ده لپین: تهو که سه ی ده لی: (محمد) (عليه الصلاة والسلام) بو خوی قورنای داناهو، قسه که ی نیشانه ی تهو یه، که شاره زای قورنای نیه، ته گهرنا ته ماشا ده که ی، پیغمبر (عليه الصلاة والسلام) فهرمايشتی خوی

^۶ - سهرچاوه ی پیشو، ص ۱۴۸۲، و سنن الترمذي، و موطأ مالك.

^۷ - هه مان سهرچاوه، ص ۵۷۱.

هه يه و، خه لك توانيو يه تي به ناوي پيغه مبهري خواوه، فرمايشت هه لېه ستي، (واته: قسه ي هه لېه ستراو)، به لام كهس ثايا توانيو يه تي ثاياتي ك، وشه يه ك، بخاته نيو قورثان؟ نه خير، چونكه هه ر چهنده پيغه مبهري (عليه الصلاة والسلام) له هه موو كهس رهوانبيژتر بووه، به لام فرمايشتي نه ویش جيايه له فرمايشتي خوا، چونكه دواچار نه ویش هه ر مرؤقه، بويه هه لېه سته ران (وَضَاعُونَ) توانيو يانه شيوه ي پيغه مبهري (عليه الصلاة والسلام) قسه بکه و، قسه ي به ده مه و هه لېه ستن، به لام كهس نه يتوانيوه رسته يه ك، وشه يه ك، بخاته نيو قورثان، له بهر نه وه ي قورثان فرمايشتي خوايه، بويه كه سيك كه شاره زاي قورثان بيت، نه و جوړه قسانه ناكات.

۳- دهر باره ي شه ريعه ت:

گوماني هه و ته م:

قورثان و سوننه ت چه سپاون، ثياته كان ديارن، فرمايشته كانيش ديارن، لييان كه م و زياد ناكړي، به لام ژيان به رده وام له گوړاندايه، ننجا ثايا دينيكي وه ستاو، چوڼ به فرياي ژينيكي گوړاو ده كه ويټ^۸!

^۸ نه و بابه ته م له كتيبي: (ته وژمي ئيسلامي و عملاني و خاله هاويه ش و جياوازه كانيان) دا باس كړدو، وه لام ي نه و پرسيا رده داوه ته وه.

عه لمانييه كان زور جار ده ليين: ئپوه ده تانه وي بمانگير نه وه بو سه ده كاني نيوه راست؟ ده تانه وي بمانگير نه وه بو هه زار و چوار سه د (١٤٠٠) سال له مه و پيش؟

له وه لامدا ده ليين: نه خير، چونكه قورئان، خوايه ك ناردويه تي، كه (١٤٠٠) سال له مه و پيش له پيش چاو بووه، پيش نه وه و ئيستاش و دواي ئيستاشي له بهر چاوه، ئيمه نامانه وي كه س بگير نه وه بو (١٤٠٠) سال له مه و پيش و ده مانه وي له ئيستادا بژين، له واقيعي ئيستاماندا، به لي، به دلئيايي ده مانه وي به قورئان و سوننه ته و پابه ند بين، كه پيش زياتر له هه زار و چوار سه د (١٤٠٠) سال له مه و بهر دابه زيئراون، به لام ده مانه وي به عه قلي ئيستا له دينه كه مان تي بگه ين، ئنجا به داخه وه زور كه س، دين و تي بگه يشتن له دين دا تي كه ل ده كا، نه ك هه ر خه لك ي عه لمانيي، زور جار به شيك له مه لا و ماموستايه كانيش، دين و تي بگه يشتن له دين، تي كه ل ده كه ن! كه بيگومان نه و هه ليه كي زل و كو شنده يه، چونكه هه ر چي مرؤف به ره مه مي هيئاوه: له بواري فيقه دا، له بواري عه قيدو عيلم ي كه لامدا، له بواري ته زكيه ي نه فس و نه خلاقدا، له بواري حوكمرانيي و سياسه تي شه رعبيدا، له بواري ميژودا، له بواري ئو صوولي فيقه دا، هه مو وي ده گونجي به شيكي راست بي و، ده گونجي به شيكي شي بواري ناراست بي، تي بگه يشتن به شه ر بو دين، بو وه حي، په يوه سته به كا تو شويني خو يه وه، پيغه مبه ري خاتم (عليه الصلاه والسلام) له رۆژگاري خويدا، به شيوه يه ك كۆمه لگاي خو ي ئيداره ده كرد، گونجاو (متناسب) بوو له گه ل

پۆژگاری خۆیدا، به‌لام ئه‌بۆبه‌کر (خوای پازی بیت) هه‌ندیک شتی ئیداریی زیاد کرد و گۆپی، ئنجا له‌ سه‌رده‌می عومه‌ردا (خوای پازی بیت)، چونکه ده‌وله‌تی ئیسلامیی فراوان بوو، زۆر شتی ئیداریی داهینا، که هه‌یچیان له‌سه‌رده‌می پێغه‌مبه‌ردا (عليه الصلاة والسلام) نه‌بوون، بۆ وینه:

١- دیوانه‌کانی دانا، دیوانی سه‌ربازان، دیوانی خه‌راج، دیوانی زه‌کات...هتد. که هه‌یچیان له‌ سه‌رده‌می پێغه‌مبه‌ردا (عليه الصلاة والسلام) نه‌بوون.

٢- شاری نویی دروستکردن (تصير الأمصار)، بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌و سوپا و سه‌ربازانه، که ده‌یاننیری، تیکه‌ل نه‌بن به‌ خه‌لك.

٣- پۆسته و به‌ریدی دانا.

٤- زیندان (سجن)ی دانا:

هه‌روه‌ها زۆر شتی دیکه‌ی داهینا، دواپی ورده‌ ورده له‌ سه‌رده‌می هوکمرانه‌کانی دیکه‌شدا، به‌هه‌ریان وهرده‌گرت له‌ ئه‌زموونی هوکمرانیی (پۆم) و (فارس)، هه‌یج که‌سیش ده‌ستی نه‌گرتبوون، بۆچی؟ چونکه مادام کو‌مه‌لگا ده‌گۆپی، تۆش ده‌بی تیکه‌یشتنی تازه‌و تیکه‌یشتنی گونجاو له‌ گه‌ل پۆژگارت، بۆ قورپان و بۆ وه‌حی هه‌بی.

ئه‌وه‌ی به‌ که‌لکی هه‌موو کات و پۆژگارێک دیت، به‌س قورپانه، هه‌روه‌ها سوننه‌تی پێغه‌مبه‌ریش (عليه الصلاة والسلام) به‌هه‌مان شیوه، به‌لام ئه‌و به‌شه‌ی، که وه‌ک دین فهرموویه‌تی وه‌ک وه‌حی خوا، به‌ ئیمه‌ی ڤاگه‌یاننده، نه‌ک ئه‌و به‌شه‌ی، که وه‌ک ئه‌زموونی به‌شه‌رییه، بۆ نمونه:

۱- فهرموویه تی: دارخورما موتوربه ش نه کهن، زیانی نیه، دوايي هاوره لان بویان دهرکه وتوه، که دارخورما ته گهر موتوربه نه کړی، بهر ناگړی، ننجا که گوتویانه: نه ی پیغه مبه ری خوا! (عليه الصلاة والسلام) دارخورمایه کان بهریان نه گرت؟، فهرمووی: بچی موتوربه تان نه کردن؟ گوتیان: ناخر تو به لاماندا رِهت بووی، فهرمووت: ته گهر موتوربه شیان نه کهن زیانی نیه! فهرمووی: من نه مگوت: وهك دین لیم وهریگرن، نه وه ته نیا بچوونی خوم بوو، به لام مادام بوو خوتان دتازاتی، ته گهر دارخورمایه کان موتوربه یان نه کهن، بهرناگرن، قسه که ی منتان بچی وهرده گرت! خو من وهك دین پیم نه گوتن؟! دوايي فهرمووی: (أنتم أعلم بأمر دنیاکم) واته: نیوه له کاروباری دنیای خوتاندا شاره زاترن، ته گهر شتیکم وهك وحی پیگوتن، لیم وهریگرن، به لام ته گهر شتیکم وهك بچوونی خوم پیگوتن، وهك دین لیم وهرمه گرن، واته: پیتان وانه بی، که له سهرتان فهرزه، وهك دینداری به و جوړه بیروا وبچوونانه مه وه، پابه ند بن^۹.

۹- نه و به سهره اته له (صحيح مسلم) دا هاتوه، به سی ریوايه ت، که نه مه دهقه کایانه، به مانا کړدنه وه:

۱- عن موسى بن طلحة عن أبيه قال: مررت مع الرسول الله بقوم على رؤوس النخل، فقال: ما يصنع هؤلاء؟ فقالوا: يُلْقِحُونَهُ، يَعْمَلُونَ الذِّكْرَ فِي الْأَثْنَى، فتلقيح، فقال رسول الله: ما أظن يغني ذلك شيئاً، قال: فأخبروا بذلك، فتركوه، فأخبر رسول الله بذلك، فقال: إن كان ينفعهم، فلْيصنعوه، فإني إنما ظننت ظناً، فلا تؤاخذوني بالظن، ولكن إذا حدثتكم عن الله شيئاً، فخذوا به، فإني لن أكذب على الله (عزوجل). رواه مسلم: ٦٠٧٩.

واته: موسای کورې (طلحة) له بابیه وه ګیراویه تموه، دهلې: له ګهڼ پیغه مبهري خواډا (صلی الله علیه وسلم) به لای کؤمه لیکدا ږهت بووین، له سمر ګلؤ فکي دارخورمایان، فرموی: ټوانه چی ده کهن؟ ګوتیان: متوربه ی ده کهن، توی ټیره که ده خنه سمر می یه که و، متوربه ده بی.

پیغه مبهري خواش (صلی الله علیه وسلم) فرموی: پټم وانیه ټوه هیچ سوودی ه بیټ، ټوانیش ټوه ه وانه یان پیدرا و، ټیدی وازیان لی ټینا، دوا ی ه وانه ټوهش به پیغه مبهري درا، فرموی: ټه ګر سو دیان پی ده ګه ی نه، با بی کهن، من ته نیا ګومانم برد، ټیوه به ګومان مه ګرن، به لام ټه ګر به ناوی خواوه شټیکم پی ګوتن، لیم وه ګرن، به دنیا یی درو به ناوی خوا (عز وجل) ناکم.

٢- عن رافع بن خدیج قال: قدم النبي المدينة وهم يؤبّرون النخل، يقول: يُلَقِّحُونَ النخل، فقال: ما تصنعون؟ قالوا: كنا نصنعه، قال: لعلكم لو لم تفعلوا، كان خيراً، فتركوه، فَنَقَصَتْ أَوْ فَنَقَصَتْ. قال: فذكروا ذلك له، فقال: إني أنا بشر، إذا أمرتكم بشيء من دينكم، فخذوا به، وإذا أمرتكم بشيء من رأيي، فإنها أنا بشر. رواه مسلم ٦٠٨٠.

واته: رافعي کورې خدیج دهلې: پیغه مبهري (صلی الله علیه وسلم)، هاته مه دینه، ټوانیش دارخورمایان متوربه ده کردن، فرموی: چی ده کهن؟ ګوتیان: هرومان کردوه، فرموی: ږهنگه ټه ګر نه ی کهن با شتر بی، ټوانیش ده ستیان لی هه لگرت، به لام بهر ده میان هه لوه ری، یان که می کرد، دهلې: ټوه یان بو باس کرد، فرموی: منیش همر مروقم، ټه ګر له نایینتان شټیکم پی ګوتن، وه یی ګرن، به لام ټه ګر رایه کی خؤم پی ګوتن، من ته نیا مروقم، رایانی ده ګونجی بی پی ټیکم و ده ګونجی نه پی ټیکم.

٣- عن أنس أن النبي (صلی الله علیه وسلم)، مرَّ بقوم يُلَقِّحُونَ النَّخْلَ، فقال: لو لم تفعلوا لصلح، قال: فَخَرَجَ شَيْصاً فمر بهم، فقال: ما لَتَخْلُكُم؟ قالوا: قلت: كذا و كذا، قال: أنتم أعلم بأمر دنياكم. رواه مسلم: ٦٠٨١.

واته: له ټه نسوه ګیر درا و ټه وه، که پیغه مبهري (صلی الله علیه وسلم)، به لای کؤمه لیک دا ږهت بوو، که دارخورمایان متوربه ده کردن، فرموی: ټه ګر واش

٢- دایکمان عایشه (خوا لینی رازی بیت) گوتویه تی: (کان رسول الله یحب الخلاء و العسل) رواه البخاری: واته: پیغه مبهری خوا (علیه الصلاة والسلام) حه لوا (شیرینی) و هه نگوینی حه ز لیپوو.

ئنجایا هه ره که سیك راست بووه، ده بی بجی هه نگوین و حه لوا بخوات؟ ته گهر نه خوشیی شه کره شی هه بی؟ به دلنیا ییه وه، نا...! چونکه پیغه مبهه (علیه الصلاة والسلام) وهك دینداریی شه وهی نه کردوه، به لکو وهك سروشتی به شه ریی کردویه تی.

٣- پیغه مبهری خوا (علیه الصلاة والسلام) له نیوه دورگه ی عه ره بییدا ژیاوه، جزدا شه ی پوشیوه و، نه علی له پی کردوه، که بیگومان شه بهرگو پوشاکه ی شه ی، له گهل ئاوو هه وای (طقس و مناخ)ی شه ییدا گونجاوه، ئنجایا سوننه ته ئیمه ئیستا له کوردستان، جزدا شه له بهر بکهین؟ یان نه عل له پی بکهین؟ وهك هه ندیک کهس به نه زانیی، ئاو له هه موو شتییدا دهیانه ویئت چاو له پیغه مبهه (علیه الصلاة والسلام) بکهن، به بی شه ی لیکی بده نه وه ئایا: شه شته په یوه ندیی به دینه وه هه یه، یان بهس په یوه ندیی به ژینه وه هه یه، وه په یوه ندیی به کومه لگا و عورف و نه ریته وه هه یه؟!

نه کهن هه ره باش ده بی، ده لی: بهر که ی خراپ بوو، ئنجا کاتیك به لایاندا تیپه ری، فهرمووی: دارخورمایه که تان بوچی وایه؟ — بهری چاکی نه گرتوه؟ — گوتیان: ئاو و ئاوات فهرموو! فهرمووی: خوتان له کاروباری دنیاتان شاره زاترن.

4- له سهرده می پێغه مبهردا (عليه الصلاة والسلام) خۆراکیان زیاتر خورما بووه، ئنجا ئایا خورما خواردن سوننه تهو، وه ته گهر شتیکی له خورماشت باشت چنگ بکهوئ، ده بی ئیلا هه ر خورما بخۆی؟!

5- پێغه مبه ر (عليه الصلاة والسلام) شه ری به تیرو کهوان و به شمشیر و ڕم کردوه، ئایا ئیمه ش هه ر ده بی وا بکه یین؟! بێگومان نه خیـر، وه به مسوگه ری، ئیـمه ته نیا له و بوارانه دا، که پێغه مبه ری خوا (صلی الله علیه وسلم) وهك ئایین و بهرنامه ی خوا و، هه لال و هه ڕام و ئه مر و نه هی، پێڕاگه یاندوین، موله مین شوینی بکه یین.

کهواته: بۆ وه لامی ئه و پرسیاره که: چۆن دینیکی وه ستاو ده فریای ژینیکی گۆڕاو ده کهوئ؟ ده لێین: نه دین هه مووی وه ستاو و، نه ژینیش هه مووی گۆڕاو، دین هه مووی وه ستاو نیه، چونکه خوا (سبحانه و تعالی) ئه و شتانه ی، که له ژیا نی به شه ردا چه سپاون و ناگۆڕین، هوکمی چه سپاو و نه گۆڕی بۆ داناون، وهك بواره کانی: بوونناسیی (جیهانبینی) و، ئیمان و عه قیده و، عیباده ت و، ئه خلاق و، باری که سییتی، ئه وانه هه موویان خوای په ره ردا گار یاسای نه گۆڕی بۆ داناون، بۆچی؟ چونکه خوا ناگۆڕیت، بۆیه ناسینمان بۆ خوا کاتی خو ی چۆن بووه، ئیستاش هه روایه و، دوا ی ئیستاش هه ر واده بی.

هه ره ها ناوه کانی خوا، سیفه ته کانی خوا، به ندایه تی بۆ خوا: نوێژ و، ڕۆژوو و، زه کات و، هه ج و، ڕازو نیازو پارانه وه و، قوربانیی سه ر برین، گۆڕانکارییان به سه ردا نایه ت.

ھەرۋەھا رەۋىشتە بىنەرەتتەپەكان، راست يېزىپ ھەر چاكە، درۋكردن ھەر خراپە، دەست پاكىپى ھەر باشە، خىانەت ھەر خراپە.

دىسان بارى كەسىتتەپى، ئەگەر بويستىر خىزان دروستتەپى، ھەر دەپى بەۋ جۆرە بى، كە ژنىك و پياۋىك لەسەر بناغەى گرىبەستىك پىكەۋەبن و، بۆيەكدى ھەلەل دەبن، ئەۋە ناگۆرپ، پۆلەكان مافىان ھەپە لەسەر باب و دايكىان، باب و دايكىان مافىان ھەپە لەسەر پۆلەكان، ئەۋە شتەپىكى فەتتەپە و ناگۆرپ.

بەلى، لە پۆلەكان ئىستان خىزانى جۆرا و جۆريان دروستتەپە: دوو ژن پىكەۋە و، دوو پياۋ پىكەۋە! بەلام بە دلتىپى ئەۋە لادانە لە خوارپەك و فەتتەپە، ۋەك چۆن لادانە لە شەرىعت، ئىنجا ئەگەر خەلەك ھەمۋى ۋابەكەت، ۋەك داياناسۆپەكان دەپتەپەۋە و قىر دەبن، ۋەچەپە بەشەر بەۋە بەردەۋام دەپى، كە پياۋان و ئافرەتان، لەسەر بناغەى گرىبەستىكى پوۋن و موبارەك، پىكەۋە و بۆيەك ھەلەل بن.

بەلى، ئەۋە شتانەپە نەگۆرپ لە ژياندا، شەرىعت ياساپ نەگۆرپ بۆ دانان، بەلام ئەۋە شتانەپە كە دەگۆرپ، شەرىعت يان چوارچىۋەپەكى فراۋانپە بۆ دانان، ياخود ياساپ ۋاپ بۆ دانان، كە بگۈنچە دەستكارپى بىرپىن، با لەۋ بارەۋە ۋەنەپەك پىننەۋە:

خۋاپ دادگەر لەۋ بارەۋە، كە كۆمەلگا دەپى چۆن ئىدارە بىرپىن؟

دەفەرمۋى: ﴿وَأْمُرْهُمْ شُرَكَائِيهِمْ﴾ الشورى: ۳۸، ۋاتە: كارۋبارى كۆمەلگا لە نىۋ خۋاندا بە راۋىزە، ئاپا خۋا چۆن و لە كۆپدا باسپ راۋىزە

كردو؟ خىستوۋىيەتە نىۋان نوپۇز كىردن و مال بەخشىن، (واتە: زەكات) ھە،
چونكى ھېچ مەسۇلماننىڭ نىيە نەزانى، كە دەپى نوپۇزى ھەبى، ئەگەر بىھەي
بە مەسۇلمان لە قەلەم بەردى، ۋە دەپى زەكاتى مالى خۇشى بەدات، نوپۇز
ھەقى خاۋايە، زەكاتىش ھەقى خەلگە، خاۋاى كاربەجىش راۋپۇزى خىستوۋە
بەينى ئەو دوۋانە ۋە، دەفەرمۇي: ﴿وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ الشورى: ۳۸ واتە: ئەوانە
(بەندە پەسندەكانى خوان) كە بەردەوام بەدەم بانگى پەرۋەردگار پەندە
چوۋن، نوپۇزىيان بەرپا كىردو، كاروبارىيان بە راۋپۇز بەرپۇە دەبەن ۋە ھەش،
كە پىمان داۋن دەبەخشىن.

ۋاتە: ئەگەر نوپۇز پاىيە مەنەۋىي مەسۇلمانەتتە ۋە، زەكات پاىيە
ئابۋورىيەتتى، راۋپۇز (شورى) ىش پاىيە سىياسى مەسۇلمانەتتە، يانى:
كاروبارى مەسۇلمانان، دەپى لەسەر بناغە راۋپۇز ئىدارە بىرى، ۋەك
زانايەك دەلى: ئىستە لە ھەندىك لە ۋلاتانى ئىسلامىيدا لە جىياتى ﴿
وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ﴾ ۋاتە: كاروبارىيان بە راۋپۇز، بۆتە: (وَأَمْرُهُمْ شُورَى
بَيْنَهُمْ) يانى: ھۆكۈمرانىي ئەو ۋلات و خەلگە (بىلاد و عباد) ھىيان ۋەك
شۇربايەك، ۋەك قاپە چىشتىك بۇ خۇيان و بىنەمالەك ھىيان دانوۋە، بەس بە
ھى خۇيانى دەزانن!!.

بەلى، كۆمەلگا چۆن دەپى ئىدارە بىرى؟ خاۋا دەفەرمۇي: بە راۋپۇز،
بەلام دەپى ئەو راۋپۇزە چۆن بى؟ ئايا خەلگە ھەمۇي كۆپكىتە ۋە؟ ۋەك

کاتې خوی له یونانی کوندا واپووه، له گورپانیکندا خه لکیان هه موو کور دوتوه و پرسیان پیگردوون، به لام تافره تیان له گهل نه بوون، حیسایان نه کردوون، هه روها کویله شیان له گهل نه بوون، ثایا تاوا بی؟! یاخود به پی سیستمی نوینه رایه تی بیټ، هه ر چهند هه زار که سینک نوینه ریکی خویان هه لبرترین؟ نهوه شهرع دیاری نه کردوه، بویه هه ر کامیکیان بی، ده بیټ، ده گونجی نه گهر هه لسوړا هه موو خه لک کوبکریته وه، وه له دینه کدا، له شوینیکدا که خه لکه که ی که مه، گرنگ نهویه، خوا ده فهرموئ: ده سه لات هی خه لکه، هوکمرانیی له نه سلدا هی خه لکه، چونکه وشه ی (امر) به مانای: هوکم و ئیداره و ده سه لات و کار و بار، دی، ننجا که پالدراره ته لای خه لک ﴿وَأْمُرْهُمْ﴾، که واته: هی خویانه، شیوازی گشتی هوکمرانیی و کار و بار به ریوه بردنیش راپوئره ﴿وَأْمُرْهُمْ شُورَىٰ يَنْهَم﴾. به لام ثایا خه لک و کومه لگا چوئن نهو راپوئژ کردنه پیکده خات؟ نهوه خوا به جیی هیشتوه بو په ره سه ندن و گه شه سه ندنی کومه لگاو، بو پیداویستیی ژیان و گوزهرانی نهو خه لکه، له هه ر قوناغیکدا، که تی ده که وی.

زانیان لهو باره وه بنجینه یه کی گرنگیان داناه، ده لئین: (اجمال فی المتغیرات، تفصیل فی الثوابت)، واته: نهو شتانه ی، که ده گورپین و گورپانیان به سه ردا دیت، وه: هوارى هوکم و سیاست، دارایی و ثابوری، جهنگ و ناشتی، په یوه ندییه کان، داهینان و به ره و پیشردن ژیان و گوزهران، ناژه لداریی، کشتوکال، پیشه سازی، نهوانه هه موویان ده گورپین، شهرعهت یاسای کورتی بو داناون، چوارچیویه کی فراوانی بو داناون.

به لām نه گوريه کان ټه و شتانه یی، که ناگوريږي، شهریهت چوته نیو ورده کارییه کانیا نه وه، بو نمونه: دستنویژ چوڼ ده گیری؟ له نایه تی ژماره (٦) ی سوړه تی (المائدة) دا، خوی پوره ردگار باسی کرده، دستنویژ ناوا ده گیری، چونکه ناگوريږي، نجا نه گهر ناوت ده ست نه کهوت، ته یه موم، وهک خوا (عز وجل) فهرموویه تی:

﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُم مِّنَ الْغَائِطِ أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ يَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِّنْهُ مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِّنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّمَ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٦﴾﴾ المائدة: ٦.

به لām نایا ده ولت چوڼ داده زری؟ له سوڼگه ی ټه ووهه، که ټه و له مه و دای عه قلی ټینسان دایه، خوی کار به جی نه چوته نیو ورده کارییه کانه وه، بهس فهرموویه تی: ده بی له نیو مسولماناندا که سانییک هه بن کار به ده ست بن و، به قسه یان بکه و خاوه ن فهران (أولي الأمر) بن. ټه ویش بو زانیاریتتان! له ټیسلامدا (أولي الأمر) هه یه، نهک (ولي الأمر)، وهک هه ندیک به ناوی ټیسلامه وه رهواج به حوکمی تاکړه ویی و حوکمی ټیستبداد و خو سه پانندن دده و، ویردی سهر زمانیان بو ته وه لی ټهر، وه لی ټهر!، له قورئاندا وشه ی (ولي الأمر) نه هاتو وه، به لکو ته نیا وشه ی: (أولي الأمر) هاتو وه، ټه ویش دوو جاران، له سوړه تی (النساء) دا:

که ثایه تی ژماره (۵۹) و ثایه تی ژماره (۸۳)ن، (أولي الأمر)ش،
واته: کار به دهستان، نهوانه ی، که مسولمانان کاریان پی ده سپیرن و
دهیانکه نه بهر پرسی خوین، ئیداره ی ولات و حوکیمان ته سلیم ده کهن، که
حوکمه که ش خرا ناوی لیناوه نه مانه ت: ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا
الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا﴾ (النساء - ۵۸) واته: خوا فرماتان پیده کات
سپارده کان به خه لکی شایسته ی خوین بسپیرن.

ننجا نهو سپارده یه، نه گهر نوینه رایه تیبه له په رله ماندا، له
نه نجوومه نی نوینه راندا، نه گهر حوکمپرانیه له دهسه لاتی جیبه جی کردندا،
نه گهر دهسه لاتی دادوهریبه، ننجا نه گهر بهر پر سه ئیداریه که: نه گهر
پاریزگاره، قائم مقامه، بهر پر بهری ناحیه یه... هتد، ده بی خه لك خوین
بهر پرسانی خوین هه لبرئین، له هه موو ناسته کاندا، نهو جار په وایه تی
(شرعیة) په یدا ده کهن و دهنه خاوهن نه مرو، که بوین هه یه فرمان
بکهن، له چوارچیوهی شه ریعه تدا، گرنه نهو یه خه لك نهو نه مانه تی
حوکمپرانیه یان پی ده سپیری: ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ
أَهْلِهَا﴾ (النساء - ۵۸) هه لبه ته ویرای سیاقی ثایاته کان و پواله تی
وشه کان به ودهش را ده زانین، که مه به ست له (الامانات) لیړه دا سپارده کانی
بهر پر سیاریتی و حوکمپرانین، چونکه: رُوژنیک کابرایه ک پر سیاری له
پیغه مبه ر (عليه الصلاة والسلام) کرد، گوتی: (يا رسول الله! متى الساعة؟!)
نه ی پیغه مبه ری خوا! تاخر زه مان (ساعة) که نگي دیت؟ ﴿ساعة﴾

به مانای قیامت نیه، به مانای تاخیر زه مان دیت، یانی: کهنگی هم
 گهردونه تیک ده چیت؟ پیغه مبه (عليه الصلاة والسلام) یش فهرمووی: (إذا
 وُسِدَ الْأَمْرُ إِلَى غَيْرِ أَهْلِهِ، فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ) رواه البخاری: واته: هر کاتیک
 هوکمرانی و کاروبار درا به خه لکی غهیری خو، یانی: به خه لکی
 ناشایسته و بی که فائت سپردرا چاوهری تاخیر زه مان بکه.

تاشکراشه که سیک به سادهی ته ماشای هو فهرمووده یه
 پیغه مبه (عليه الصلاة والسلام) بکات، ده لی: ته دی بوچی تاخر زه مان
 هره نه هات؟ هو هه موو کارو بار و هوکمرانی به خه لکی ناهل
 ده سپردری، که چی تاخیر زه مان (ساعة) ش هر نه هات!! به لام به دلنای
 پیغه مبه دانا مه بهستی هوو بوو که: تاخیر زه مان هر کاریک،
 کاتیک دیت، که به خه لکی ناشایسته سپردری، بو وینه: نیستا هم
 ولاته ی خو مان، من بویه زور خه فته ده خوم له ناینده ی هم ولاته ی
 خومان، چونکه ته ماشا ده کم به شیوه کی زور بی که فائت و ناشایست
 به ریوه ده بری، به دلناییش: هر کاریک به بی که فائتی، به ناشایستی
 به ریوه بردرا، به خرابی نیداره کراو، به خه لکی خراب و ناشایست
 سپردرا، تاخیر زه مان دیت، درهنگ یان زو.

که واته: به ریو سیاریتی له نیو کو مه لګادا، ته مانته، تنجا مو لکی
 خه لکیشه، چونکه خوا فهرموویته: ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ﴾، واته: خوا
 فرماتان پیده کات، به رانوی کو دهینیت، چونکه له ته سلدا کو مه لګا

خاوه نى حوكمپرانى و بهرپرسيارتييه، وه ده بى بيسپړن به كه سانيك، كه به كه فائت و شايسته يان ده زان.

هه لېته بويه ش لهو شتانه دا كه گوران كاريان به سهر دا ديت، شريعت نه چوته نيو ورده كاريه كانيه وه، تاكو ده ست و پيى خه لك نه به ستى و به كاره ينانى عقل و ثيجتيا ديان بى، به لام لهو شتانه دا، كه له تواناي عقل به دهرن، خوى په ورو دگار نوخته ي خستوته سهر پيت.

پوخته ي قسان: نه دين هه مووى وه ستاوه و، نه ژينيش هه مووى گوران وه، تنجا نهو شتانه ي، كه له ژياندا ده گورين، شريعت، ياساى فراوان و گشتى و گورانى بۇ داناون، نهو شتانه ش، كه چه سپاون، ياساى چه سپاوى بۇ داناون.

نهو ۱ وه لامى هه نديك لهو گومانانه بوو، كه باس ده كرين و ده وروژينرين، دياره نه گهر بويستري هه كاميك له وانه حه قى خوى بده ينى، ده بى چندان كورپان بۇ ته رخان بكه ينى، ليړه دا دي مه كوتايى بابته كه م.

The collage features the following elements:

- Top Left:** MediaAmeerOffice with a Facebook icon.
- Top Right:** AliBapir / مهل باپير with a Facebook icon.
- Middle Left:** archive.org/details/@alibapir with a red icon.
- Middle Right:** AliBapir with a YouTube icon.
- Bottom Left:** AliBapir with a QR code and a small image of a person.
- Bottom Right:** AliBapir / مهل باپير with a QR code and a small image of a person.
- Center:** A screenshot of the website www.alibapir.net with the text "www.alibapir.net" and "www.alibapir.net" in a stylized font.

تەۋەرى سىيەم:

چەند ۋەلامىكى كورت و خىراى

كۆمەلىك پىرسىار و ئىشكال

MediaAmeerOffice

AliBapir/عەلى بابىر

AliBapir

AliBapir/عەلى بابىر

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

www.alibapir.net

AliBapir/عەلى بابىر

www.alibapir.net

پرسپار و ئيشکالي يه کهم:

تيا هه بونۍ به لاو گرفتاري و نه خوښي و.. هتد، له گهڼ به زه ي و
ميه رباني بې سنوړي خواډا، ده گونجي؟!
وۀلام:

۱- سروشتي ژياني دنيا، که ژياني دنيا بۇ تېدا تاقيرکړنه وې مړوځ و
جين دانراوه، خوازياري نه وېه، که ژياني دنيا له به لاو کاره سات و
ناخوښي خالي نه بې، وۀک خواي کارزان فەر موويه تي: ﴿وَبَلَّوْكُمْ بِالْحَيْرِ
وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ﴾ ۳۵﴾ الانبياء.

واته: به خراپه و ناخوښي و، چاکه و خوښي تاقيتان ده کهينه و،
هر بۇ لاي نيمه ش ده گيردړينه و.

۲- زورجاران به لا (مِحْنَةً) خه لات (مِنْحَةً) له خوگرتوه، بۇ نمونه:
سهرنجي خانه نيو بير و، بوختان پيکران و، به ناهه ق زينداني کراني
(يوسف) بدهن! که هه مووۀه گرفتاري و به لايانه ي، وۀک په پيژي
سهرکه وتن و بهر زبونۀه وې له دنيا و دواړوځدا، واپوون.

۳- به لي، به زه ي و ميه رباني خوا بې سنوړ و پۀه ايه، به لام
حيکمه ت و ويست و ده سۀ لات و بې نيازي خواش، هر پۀها و بې
سنوړن و، سيفه ته بهر ز و بې وينۀ کاني خواي بهر ز و مهن، هه موويان

پیکه وه و ویکړا کارده کهن، نه ک جیاجیا، ننجا خوی زانا و کار به جیش
ژبانی دنیای کرده به پیشه کی ژبانی روژی دوی، که هر نهوی
مه نلگای ژبانی راسته قینه و به خته وری و به مراد گیشته، وه خوا
فرموده: ﴿وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ (۶۴) العنکبوت، واته: پیکومان ته نیا مه نلگای دواړو
ژبانی راسته قینه، نه گهر بزانه.

پرسپار و ټیټکالی دوهم:

تیا هه میشه یی بوونی کفران له دوزخدا، له بهرانه ژبانیکی زو
ټیټه پری شه ست هفتا (۶۰-۷۰) سالییدا، ستم نیه؟!.

وه لام:

۱- پیکومان بابای کافر عه زمی جه زم کرده، که نه گهر ملیونان سال
بژی، هر له سهر ریچکه و بهرنامه ی خوی پیټته وه، بگره خوی بهر ز و
مه زن فرموده: ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَلَيْتُنَا نُرَدُّ وَلَا نَكْذِبُ
بِآيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ (۲۷) بَلْ بَدَأَهُم مَّا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ وَلَوْ رَدُّوْا
لَعَادُوا لِمَا نُهُوْا عَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ (۲۸) الانعام.

واته: وهه گهر کافره کان بیینی، که له سهر ناگر وهستیټراون، ده لینی:
ته ی خوزکه گیرابینه وه - بو دنیا - و تیه ته کانی په ورو دگاریشان به درو

دانه نابات و له پرواداران بووباین، به لکو نه وهی پيشتر په نهانیان ده کرد بډیان ده که وتوه، نه گهر گير رابانه وهش، دووباره ده گه رانه وه سهر نه وهی لییان قه دهغه کرابوو و، به دلنیایی نه وان دروژنن.

که واته: کافره کان نه گهر گریان له قیامه تیشه وه بهیږینه و! بډ ژيانی دنیا، دووباره! له سهر هه مان رپچکه و بهرنامه تیته لده چنه وه.

۲- ژيانی دنياش هه رچنده که م و کورته، به لام بډ که سائیځ مبه ستیان بی و بیانه وی، بایی خواناسین و خو ناسین و خواپه رستیان ده کات، وه ک خوا فهرمویه تی: ﴿أَوَلَمْ نَعْمَرْكُمْ مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرُ وَجَاءَكُمْ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن نَّصِيرٍ﴾ (۳۷) فاطر، واته: نیا هینده مان ته مهن پینه دان، که نه گهر که سیځ ویستبای بیری بکه ویته وه و په ند وهر بگری، په ندی وهر ده گرت، وه ټاگدار که ره وه شتان بډ هات، ده بچیژن! سته مکاران هیچ سهر خهر و یاریده ده ریان نیه.

۳- به پیی سیستم (نظم) ښک، که خوا دایناوه، نهو حالته هی مروځ له ژيانی دنیایدا وده سته دیښی - له خیر و شهر - له قیامه تیشدا له سهری به رده وام دهی و توانای ده سته ردار بوونی نابی.

۴- مه رجیش نیه ههر که س نا مسولمان (غیر المسلم) بو، پیناسه هی کافر بیگریته وه، چونکه وشه ی (کافر) له پرووی زمانی عه ره بییه وه (اسم الفاعل) وه که سیځ که نیسلامی تاسیییت و ره فزی کردبی و شار دبیته وه، چونکه وشه ی (کافر) له (کفر) وه هاتوه، که به مانای

شاردنہ وہ و پنهان کردن دیت^۱، ہمر بؤہش خوا ناوی لہ جوتیاران (زرّاع) ناوہ (کُفّار)، وک فہرموویہ تی: ﴿كَمْثَلٍ غَيْثٍ اَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاُهُ﴾ ﴿۲۰﴾ الحديد، واتہ: ژیا نی دنیا وک بارانی کک جوتیاران بہ پروہ کہ کہی سہر سام بوون۔

ئنجہ لہ حالیکدا کہ خوی کارزان فہرموویہ تی: ﴿وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا﴾ ﴿۱۵﴾ الإسراء: واتہ: ئیمہ سزادہری بندہ کان نین، تا کو پیغہ مہر نہ نیرین، لہ ہمانکاتیشدا بہ مہرجیشی گرتوہ، کہ دہبیٰ خہ لک پھیامی رۆشنی پیغہ مہرانیان پی بگات، ﴿وَمَا عَلَى الرَّسُولِ اِلَّا اَلْبَلٰغُ الْمُبِينُ﴾ ﴿۱۸﴾ العنکبوت۔

کہواتہ: کہ سائیک کہ پھیامی رۆشنی خویان پی نہ گہیبیت و پرہ فزیان نہ کردبی و، کہ متہر خہ میس نہ بووین لہ ناسین و زانی نی پھیام و بہرنامہی خوادا، بہ کافر دانانرین و، ئەو ہہرہ شانہی لہ کافرانیش کراون، نایانگر نہوہ۔

MediaAmeerC

AliBapir / علی بابیر

AliBapir

AliBapir / علی بابیر

archive.org/details/@alibapir

AliBapir

www.alibapir.net

پاکہ پاندلی مہکتیسی لہون

پرسپار و ټيشکالي سييم:

مادام کرده و ده کانی مرؤځ له لایه ن خواوه نه ندازه گیري (تقلیر) کرابن و نووسرابن، ثیا چی بؤ نازادی و ټیرادهی مرؤځ ده مینیتته وه؟! و ده لām:

۱- خوا له نه زله و... نه خشمی دروستکراوه کانی کیشاوه و، هه موو شتیکی له باره یانه وه زانیوه، به لām زانیویه تی، که مرؤځه کان به ویستی نازادانهی خوین، کرده و ده کانیان هه لده بژیرن و نه نجام دده ن، هه ر بویه ش سزا و پاداشت پرو له کرده و ده کانیان ده کهن.

۲- نووسینی خوا (کتابه الله) که زور پیده چی ته عبیرکی په مزیی بیټ بؤ زانین و زانیاری نه زله یی بی سنووری خوا، وه که نه وه یه ماموستایه که هه ر له سه رته ای سالی خویندنه وه: له ده فته ری ټیپینییه کان (دفتر الملاحظات) ی دا بؤ چونه کانی خوئی له باره ی قوتاییه کانیوه تۆمار بکات: فلان کهس: یه کهم، فلان کهس: دووهم، فلان کهس: ده رچوو، فلان کهس: که وتوو... هه لته ته شویش له بهر رۆشنایی شاره زایی به حال و بالیاند، له پروی ټیکو شان و ته به لئی و... هته ده وه، نجا وه که چون نووسینی ماموستایه که، هوکاری ده ره نجامه کانی قوتاییه کان نیه، به هه مان شیوه ش زانین و نووسین و نه ندازه گیري خوی زانا و تواناش، هوکاری ده ره نجامه کانی ژبانی مرؤځه کان نیه.

پرسپار و ټیشکالی چواره م:

ټایا سزادانی نیو ګوړ، بهر له دادګایی کردن (محاکمه) ستم نیه؟!
وه لآم:

۱- سزادانی نیو ګوړ، که به (عذاب القبر) ته عبیری لی ګراوه، به لآم
 من پیم وایه راست وایه بګوتړی: (سزای پاش مهرګ و مردن)، چونکه زور
 کهس له ګوړدا نانیژری، یان ګوړی به قسمهت نابی و، نهو سزادانهش
 شتیکی گشتییه بو مروّقه ګونا حکار و تاوانباره کان، چ مسولمان بن، چ
 کافر و نامسولمان، نجا نه ګهر بابای ګونا حکار مسولمان بی، نهوه سزای
 دوی مهرګ، بوی ده بیته مایه ی سرپانه وه (کفاره) و سووک بوون، یان
 یه کجاریی لاچوونی سزای قیامه تی.

نه ګهر کافر و نامسولمانیش بیټ، نهوه سزایه که ی له کاتی گیان
 کیشرانیه وه دهست پیده کات و، دوايش بهر دهوام ده بی له دوزه خ دا.

۲- دیاره سزای قوڼاغی بهرزه خیش، جیایه له هی قیامهت و دواړوژ،
 له قه دهه نهو قوڼاغه پاګوزه ده (مرحله انتقالیه)، بیګومان خوی داد ګهر،
 لیپرسینه وه یه کی کورت له ګه ل مروّقه کان دا ده کات، به لآم لیپرسینه وه و
 سزای تیر و ته و او یه کجاریی، هه لده ګیری بو قیامهت. نه م دوو ټایاته ش
 به روونی نهو راستییه ده ګه یه نن، که باسما ن کردن ﴿وَسَاقٍ يَّزَالُ فِرْعَوْنُ
 سَوْءَ الْعَذَابِ ۝۴۵﴾ النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا
 آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿۴۶﴾ غافر.

واته: وه سزای سهخت و خراب ئابلووقه ی دهسته و دایه ره ی
 فیرعه ونی دا، که بریتیه له ئاگر، به یانیان و ئیواران له سه ره ی
 راده نوینرین، ئهو رۆژه ش، که ئاخیزه مان دی - پاشان قیامت -
 (ده گوتری): دار و دهسته و شوینکه و توانی فیرعه ون بجه نه نیو
 توندترین سزاوه.

کهواته: سزادانه که ی به یانیان و ئیواران به ئاگر، هی قوناغی به رزه خه،
 که له پاش مردنه و دهست پیده کات، ئهو ی دیکه ش، هی رۆژی دواییه.

پرسیار و ئیشکالی پینجه م:

خوا، که دروستکراوه کانی هیئانه دی، یان لییان بی نیازه، یان
 پیوستی پییانه، نه گهر لییان بی نیازه، کهواته: خوا کاریکی بی هووده ی
 کردوه، وه نه گهر پیوستی پییانه، کهواته: ئاتاجی جگه له خویه تی!
 وه لام:

۱- بیگومان خوا خاوه نی هه موو ناوه هه ره باشه کان و، سیفه ته هه ره
 به رزه کانه، وه ک ده فرموی: ﴿وَلِلّٰهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنٰی فَادْعُوْهُ بِهَا.....﴾ (۱۸)
 الأعراف. واته: وه خوا ناوه هه ره چاکه کانی هه ن، هه ره به وان لیی
 بیارینه وه، هه روه ها فرمویه تی: ﴿وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلٰی فِي السَّمَوٰتِ وَالْأَرْضِ
 وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ (۲۷) الروم، واته: وه سیفه تی هه ره به رز
 له ئاسمانه کان و زه ویدا، ته نیا هی خوایه، وه ئهو زالی کارزانه.

۲- په كېك له سيفه ته بهرز و بې وینه كانی خواش، بریتیه له بې نیازی
له جگه له خوی، وده كه فهرموویه تی: ﴿اللَّهُ الصَّكْمُ﴾ (۲) ﴿الإخلاص،
واته: خوا یه كه، كه جی نیازی سه رجه م دروستكراوه كانیه تی^{۱۱}، هه روه ها
فهرموویه تی: ﴿يَتَأَيَّهَا النَّاسُ أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ
الْحَمِيدُ﴾ (۱۵) ﴿فاطر، واته: نهی خه لكینه! ئیوه ناتاج و نیازمه ندی لای
خوان، وه خوا هه ر خوی ده و له مه ندی ستایش كراوه.

۳- به لام و ده دیه پتانی خوی زانا و كاره جی بۆ دروستكراوه كان، لهو
رووه ویه، كه خوا خاوه نی تهو په پری به زه یی و میهره بانیی و به خشش و
چاكه كاری یه و، ویستویه تی به زه یی و میهره بانیی بنوینی و چاكه كاری
بكات، وده ك شایسته ی خویه تی، بۆیه بوونی به دروستكراوه كانی
به خشپوه، له باشتین شیوه دا هیناونیه دی، وده كه فهرموویه تی: ﴿سَجَّ
أَسْرَدَيْكَ الْأَعْلَى﴾ (۱) ﴿الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى﴾ (۲) ﴿وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى﴾ (۳) ﴿الْأَعْلَى،
واته: ناوی په روه ردگاری هه ر به رزت به پاك بگره، تهو كه سه ی هه موو
شتیكي دروستكردوه و ریكيخستوه. تهو كه سه ی هه موو شتیكي
ته ندازه گیری كردوه و ینمایی كردوه.

^{۱۱} - المصباح المنیر، ص ۱۵۴۱، (الصمد: الذی یصمد الیه الخلاق فی حوائجهم
ومسانلتهم).

نمونه يه ك:

بابايه كې خپرومه ند و چا كه كار كه هاو كاريي هه ژاريك ده كات:
نه پيوستتي پييه تي و، وه نه كاريكي بيهوده شي كرده، به كو به پيئي
سروشت و سيفه تي چا كه كارانه ي خوي، ره فتاري كرده!

پرسپار و ئيشكالي شه شهم:

بوچي زور كه س، كه ليك له خوا ده پاريته وه، كه چي هيچ وه لامی
ناداته وه؟!

وه لام:

۱- مادام خوا فهرموويه تي و گفتي داوه: وه لامی ههر كه سيك بداته وه،
كه ليی ده پاريته وه: ﴿وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾..... ﴿٦٠﴾
غافر، واته: وه په روه ردگارت فهرمووی: لييم پياړينه وه، وه لامتان
ده ده مه وه... يان فهرموويه تي: ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ
أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ﴾..... ﴿١٨٦﴾ البقرة، واته: وه ههر كاتي
به بنده كاتم له باره مه وه لييان پرسى، من نزيم، وه لامی داواي پاراوه
ده ده مه وه، ههر كات لييم وه پاري.

كه واته: خواي به خشه ر وه لامی هه موو پارانه وه يه كي راست و ساغ
ده داته وه.

۲- به لām بینگومان وه لāmدانه دهی خوا، بۆ داوا و پارانه دهی به ننده کانی، ته نیا جوړ و شپوهیه کی نیهو، مهرج نیه ته دهی داواکمر داوای بکات، پیک ته وه بکات، وهک لهم فهرمووده یه دا دیاره: (ما من مسلم یدعو بدعوة لیس فیها اثم و لا قطیعة رحم، إلا أعطاه الله بها إحدى ثلاث: إما أن تُعجل له دعوتُهُ، و إما أن یدخرها له فی الآخرة، و إما أن یصرف عنه من السوء مثلها)، رواه البخاری فی الأدب المفرد: ۷۱۰، و المحاکم ۱۸۱۶، و وافقه الذهبی عن أبی سعید الخدری، و صححه الألبانی فی المشکاة: ۲۲۵۹.

واته: هیچ مسوولمانیک نیه دوعایهک بکات، که گونا هو پچرانندی په یوه ندیی خزمایه تی تیدا نه بی، مه گمر یه کیك لهو سی شتانه ی پی ده دات:

۱- یان داوایه که ی به زووی بۆ جی به جی ده کری.

۲- یان خوا پاداشته که ی بۆ هه لده کری بۆ روژی دایی.

۳- یان به نه ندازه ی ته دهی، که داوای کردوه، خوا خراپه و زیانی لی لاده دات.

۳- هه لبه ته مهرجیش نیه، هه میشه بهرژه وه ندیی و خیری به ننده، له وه دابی، که ته وه ی له خوای داوا ده کات، بوی جی به جی بکات، یان به پیچه وانه وه: که زیانی له وه دابی، که چه زی لی ناکات، وهک خوا فهرموویه تی: ﴿.....وَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَعَسَىٰ أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ (البقرة: ۲۱۶)

واته: وه نیزیکه حمز له شتیك نه كهن و، شهوش بۆتان باشتربیی، وه نیزیكه شتیكتان خوشبوی و، شهوه بۆتان خراپتر بی، وه خوا دهزانی و ئیوه نازانن. ۴- به لّام شهوهی زۆر گرنگه له پارانهدا، شهوهیه كه مرقّ به دنیایییه وه له وه لّامدانه وهی خوا - بۆ پارانهدو كه ی - له و كاته دا و بهو شیوهیهی حیکمه تی ده بخوازی پیاړینه وه، وهك پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) فرمویه تی: (أدعوا الله و أنتم موقنون بالإجابة)، أخرجه أحمد: ۶۶۵۵، والترمذي: ۳۸۲۸، و اللفظ له، وحسنه الألباني. واته: له خوا پیاړینه وه و، د دنیا بن له وه لّام درانه وه.

پرسیار و ئیشکالی حه وته م:

ثایا بت و سه نه م شکاندن ئیپراهم، سووکایه تی کردن نه بووه به پیرۆزیه کانی گه له که ی؟! وه لّام

به لّی، بیگومان شهوه جوړیك بووه له سووکایه تی کردن، به لّام ئیپراهم وهك به لگه هیئانه وه (استدلال) له سه ر پووچی بیروکه ی بت په رستی، په نای بۆ شهو کاره برده، دواى شهوه ی به دیالوگ و وتووێژ بۆی حالی نه کراون و، له و پیناوه دا، - که تیگه یانندن گه له که یه تی و هوشیار کردنه وه یان و ده رباز کردنیانه له زه لکاو ی بت په رستی - ئیپراهم چاوپۆشیی کردوه لهو سووکایه تییه و به پیی بنچینه ی: (اختیار أهون

الشَّريِّنَ) (هه لېږاردنی که مترینی دوو زیانه ګان) یان پنچینه ی: (غضُّ الطَّرْفِ عن المفسدة الصَّغيرة، من أجل تحصيل المصلحة العظيمة)، واته: چاوپوښیې کردن له زیانېکې بچووک، له پیناو هینانه دی بهر ژوه نښیه کی مه زندا) په فتاری کردوه.

واته: ئیپراهم مه بهستی بی پړیزی و سووکایه تیې پیگردنی پیروزییه ګان (مُقَدَّسات) ی ګه له که ی نه بووه، که بت و صه نه مه ګانی شکاندوون، به لکو مه بهستی حالی کردن و تیګه یاندنی ګه له که ی و، پاشان ده باز کردنیان بووه، له ریچکه ی بت په رستی و، هینانیان بهرو ری بازی پرونی خوا په رستی.

په سه رنجدانی ثباته کانیش: نهو دی گومان، وده رږژی پروون دیاره: ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا بِهِ عَلِيمِينَ ۝۵۱﴾ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ۝۵۲﴾ قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ ۝۵۳﴾ قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝۵۴﴾ قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنْ اللَّعِينِينَ ۝۵۵﴾ قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي فَطَرَهُمْ وَأَنَا عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ۝۵۶﴾ وَتَاللَّهِ لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُمْ بَعْدَ أَنْ تُولُوا مُدِيرِينَ ۝۵۷﴾ فَجَعَلَهُمْ جُذَا ذَا إِلَّا كَبِيرًا هُمْ لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ ۝۵۸﴾ قَالُوا مِنْ هَذَا إِنَّا لِهِتْنَا إِنَّهُ لَبِنَ الظَّالِمِينَ ۝۵۹﴾ قَالُوا سَمِعْنَا فَتَىٰ يَذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ ۝۶۰﴾ قَالُوا فَأَتُوا بِهِ عَلَىٰ أَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ ۝۶۱﴾ قَالُوا ءَأَنْتَ فَعَلْتَ هَٰذَا بِآلِهَتِنَا يَتْلُوهُنَّ ۝۶۲﴾ قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَٰذَا فَشَتَلُوهُمْ إِنْ كَانُوا

يَنْطِقُونَ ﴿٦٣﴾ فَارْجِعُوا إِلَىٰ أَنْفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٤﴾ ثُمَّ نُكْسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هَؤُلَاءِ يَنْطِقُونَ ﴿٦٥﴾ قَالَ أَفَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٦﴾ أَفِي لَكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾ ﴿الأنبياء﴾

واټه: به د نيايي پيشتړ سهر راستييمان به ټيپراهميم به خشيبوو و،
 ټيمه پي زانا بووين. (۵۱) کاتيک ټيپراهميم به بابي و گه له کهي فهرموو:
 هم په يکه رانه چين، که ټيوه له سهر په رستنيان به رده وامن؟ (۵۲) گوتيان:
 باب و باپيرانمان له سهر په رستنيان ديوه. (۵۳) فهرموو: به د نيايي
 خوټان و باب و باپيرانتان له گومرايه کی رووندا بوون. (۵۴) گوتيان: نيا
 راستيت بو هيټاوين، يان له گالته که راني؟ (۵۵) فهرموو: به لکو
 خاوه تان خاوه ني ټاسمانه کان و زه وييه. ټهو که سهی وه ديهيټاونو، من
 له سهر ټهو! له شايه دانم. (۵۶) سويند به خوا پلان له دژي بته کانتان
 داده ټيم، دواي ټه وهی دهر ټون. (۵۷) ننجا جگه له گه وره که يان هه مووياني
 وردو خاش کرد، به لکو بو لای بگه رينه وه! (۵۸) گوتيان: کی ټه وهی
 به سهر په رستراوه کانمان هيټاوه؟ ييگومان له سته مکارانه. (۵۹) گوتيان:
 گوټيبيستي گه نجيک بووين باسي ده کردن: ټيپراهميمي پي ده ټين. (۶۰)
 گوتيان: بيهيټن به بهرچاوی خه لکه وه به لکو بيبيسن. (۶۱) گوتيان: ټه
 ټيپراهميم! نيا تو ټه وهت به په رستراوه کانمان کردوه؟ (۶۲) گوتي: به لکو
 گه وره که يان کردوويه تي، ليټيان بيرسن، ټه گهر قسه ده که ن! (۶۳) ټه وانيش
 به خوټيان دا چوونه وه، گوتيان: ييگومان ټيو! سته مکارن. (۶۴) پاشان

هه لگه پانه وه سهر سهریان، گوتیان: بېگومان ده زانی که توهانه قسه ناکه ن! (۶۵) گوتی: نایا جگه له خوا شتیځ دپه رستن، که نه سوودتان پیډه گه یه نئ نه زیان؟ (۶۶) توف بؤ ئیوه و بؤ توهی، که دهی په رستن له جیاتی خوا، نایا نافامن؟! (۶۷).

پرسپار و ئیشکالی هه شتم:

نایا توه سزایانه ی له شریعه تدا دیاری بکراون، زور سهخت و توند و تیژ نین: کوشتن، دهست و پی راست و چه پ برین، هه لواسین؟! وه لام:

۱- سزا (عقوبه) ته گهر توند و سهخت نه بی، به سزا دانانری، حیکمه تی سزاش، سله ماندنه وهی تاوانبارانه له تاوان، نجا ته گهر سهخت و توند نه بی، نامانجه کوی ناهینیتته دی.

۲- سزایه کان له ئیسلامدا بؤ پاراستنی: ژیان و، هیمنی و ئاسایش و، وه چه و رچه له کو، نابروو که رامهت و، مال و سامان و، عه قل و هو شن. تاشکرایه هیچ کومه لگایه کیش به خته وهر و تهن دروست نابی، که هر کام لهو شه ش شته ی تیدا سه لامهت و پاریزراو نه بن، بویه توه سزایانه ی ده بنه مایه ی پاراستنی ژیان و، ئاسایش و، رچه له کو، نابروو و، سامان و، عه قل، پیویستن. هر که سینکیش بلئ: پیویست نین، وادیاره به تنگ پاریزرانی توه شه ش شته وه نیه!!

۳- هيچ سزايه ك به بې ږه خساندنې زه مينه و سازبوني هه ل و مهر جي پيويست، دروست نيه بچه سپيږي، همر بويه ش خليفه ي دوهم (عمر بن خطاب) (خو ليې رازي يټ)، سزاي دهسټرپيني (قطع اليد) دزاني راگرت، له سالي گراني و برسپه تييدا.

۴- جي به جي كړدنې سزا شه رعييه كان، ټهركي دهولت و دهسه لاتي سياسييه و، دهولت تيش پيش چه سپاندنې سزا شه رعييه كان، مولز مه به داين كړدنې پيداويستپيه كاني تاكه كاني كو مه لگا و، پيش ټه وهش فير كړدن و پروه رده كړديان و، چه سپاندنې دادگه ربي و، ريگرتن له ستم و چينايه تبي و گنده ليې، وه ده بې بهر له بير كړدنه و له سزاداني باباي دز (سارق)، بير له سزاداني گنده لكاران و قورخكاراني سامان و مولكي خه لك و ولات، بكرپته وه.

پرسپار و ټيشكالي نويمه:

بوچي په رگيري و توند و تيږي (التطرف و العنف) وهك ديارديه كي ټيسلامي ده كه ويته بهرچاو، ټه گهر خه تاي خودي ټيسلام نه بې؟!
وه لام:

۱- همر كهس له حال و بالي دنيا بې خه بهر نه بې، ده زاني، كه په رگيري و، تونلو تيږي، ديارديه كي مروزي و جيهانييه و، تايهت نيه به هيچ تايين و كو مه لگايه كي دياريكراوه وه.

۲- نکوولیی لهوه ناکړی، که گه لیک دهسته و گرووی پی په رگړ و توندې وه، له نیو مسولمانان دا همن، به تایبته لهن رږژگارده، به لام هوکاره که ی وپړای سهر کیلی و پروکesh له ئیسلام، حالی بوونی نهو کو مه ل و گروپانه، بریتیه له حالته تی کاردانه وه (رد الفعل) ی به شیک له مسولمانان بو نهو سته م و دستدریژی به ی لیان ده کری، چ له لایهن زه یزانی کافروه، چ له لایهن نهو رژیم و حوکمرانانوه، که به ناروایه تی خویان به سهر کو مه لگایه کانی مسولماناندا سه پاندوه و، له لایهن زه یزانی هه لپه رسته وه، دستیان له پشت دده ری و هاوکاری ده کری!

۳- بیگومان ئیسلام به شایسته ی مسولمانانی نازانی، که تووک نهرم و دهسته مو و دهسته پاچه بن، له بهرانه ر دوژمنانیاندا، بویه فهرمانیان پیده کات به ناماده کردنی هیژ، بو ترساندنی دوژمنان و سله ماندنه وه یان، لهوه ی ته ماعیان تیبه کهن، وهك خوا فهرمو یه تی: ﴿وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهَبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ

وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ.....﴾ ﴿۶۰﴾

الأنفال. واته: وه ههرچی پیتان ده کری له هیژ بویان (بو کافران شهر فروش) ناماده بکن، ههروه ها له نه سپانی به ستراوه و راگیراو، دوژمنی خوا و دوژمنی خوتانی پی بترسیئن، ههروه ها که ساینکی دیکesh، جگه لهوان، نیوه نایانزان، خوا ده یانزانی.....

۴- به لام سهیر نهوه یه، که بهر هه لستی ی کردن و بهر خودانی مسولمانانی سته ملیکراو، له لایهن راگه یاندنی چه واشه کارانه ی زه یزانوه، وا وینا

بکړی، که توندې ده وی و پهر گړییه، ستم د ستریزې زهیزانی
دا گړ کاریش، وه که بهر گړیې کردن له مافه کانی مروژ و نازادی و
ناساییش، پېشان بدری، وه شاعیر گوتوویه تی:

إبادة شعب أعزل قضية فيها نظر

قتل شخص في غابة جريمة لا تُغتفر

واته: که لاچو کردنې گه لیکې بې چهک، کیښه یه که، مشتمې له سهره!

کوشتنی که سپک له دارستانې کدا، تاوانیکې نه به خسراوه!

پرسپار و نیشکالی ده یه م:

نه گهر نيسلام تا که نايين و بهرنامه ی راست و پاريزراوی خوايه، بچي
مسولمانان ناوا به چيماو و بې سهر و بهرن؟!

وه لام:

۱- نکوولې له وه ناکړی، که ولاتانی مسولمانان به گشتی، له چاو
ولاتانی نا مسولمانان، دواکه وتوو و بې سهر و بهرن، نه مه واقعیکه
ده چيته چاوی هر که سپک وه.

۲- به لام بې گومان د نیاو ژيانی مروژ، ته نیا نه م قوناغی نیستای به شهر
نیه و، قوناغ و سده دی دیکه ی زوریش له ژيانی به شهر گوزه راون، که
مسولمانان تیباندای پېشکه وتوو، بگره سهر قافله ی پېشکه وتن بوون،

له هه موو رووینکه وه، نهك ته نیا له رووی ماددی و ته كنۆلۆژیا وه،
وهك نیستا ههیه.

۳- پێشكهوتن و دواكهوتنی كۆمه لگایه كانیش - له رووی ماددییه وه -
په یوه ست نیه به ئیمان و عه قیده ی راست و دروست، یان هه له و
پووجیانه وه، به لكو پێشكهوتن و گه شه كردنی مرۆف، له بواری
ماددی دا، زاده و به ره هه می: په یبردنی مرۆفه به یاساكانی خوا
(سنن الله) له ژیا نی به شه ردا و، پێو پا به ند بو نیانه.

باشترین به لگه و نموونه ش له و باره وه، ولاتی یابانه، كه هه رچه نده
زۆر به یان بت په رست (وثنی) ن، به لام له بواری ژیا نی ماددی و
ته كنۆلۆژیا دا، زۆر پێشكهوتوون و، له هه ندیک رووه وه له ولاتی
رۆژئاواش - به نه مریکا شه وه - پێشه كهوتووترن.

هه ر بۆیه ش خوای کارزان و زانا، له زۆر شوینی قورئاندا سه رنجمان
را ده کیشی بۆ ناسینی یاساكانی و، پێوه پا به ند بو نیان، بۆ وینه هه ر قَدْ
خَلَّتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَيَسِّرُوا فِي الْأَرْضِ فَأَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عِقَبَةُ الْمُكَذِّبِينَ

﴿ ۱۳۷ ﴾ آل عمران. واته: له پێش ئێوه دا یاساكانی (خوا) را به ردوون، ده جا
به زه ویدا به رۆن، سه رنج به دن! سه ره نجامی به درۆ دانهران چۆن بووه؟!

پرسىياري ئىشكالى يازدەمىم

بۆچى لە قورئاننى دا باسى ئەو نە كراو، كە خىۋى كاربە جى ھىچ
پىغەمبەرى بۇ كۆمەلگايە كانى : چىن ۋە ھىندىستان ۋە ئوروپا ۋە ئەمەرىكا..
ناردېن؟!

ۋە لام:

۱- خىۋى زانا ۋە شەرەزا رايگە ياندو، كە: ھىچ كۆمەلگايەك نە بوو،
پىغەمبەرىكى ورياكەرەۋى بۆنە ئىرى، ۋەك فەرموۋىتە: (إِنَّا
أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ) فاطر -
۲۴- . واتە: بەدلىيىي ئىمە تۆمان بەھەق ناردو، كە موزدەدەرو
ترسىنەرى، ۋە ھىچ كۆمەلگايەك نە بوو، كە: ورياكەرەۋىيەكى تىدا
نە ئىررايى.

۲- خىۋى پەنھازان رايگە ياندو، كە ناو بەسەرھاتى ژمارەيەك
لە پىغەمبەرانى خىۋى (عليهم السلام) بۇ ئىمە - لە قورئان دا -
باسكردو، ناو بەسەرھاتى ژمارەيە كىشيانى باس نە كردو:
۱- وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَمْ تَقْصُصْهُمْ
عَلَيْكَ... (النساء - ۱۶۴-).

ۋاتە: پىغەمبەرانىك باس ۋە خواسىيانان پىشتەر بۆت باسكردو ۋە
پىغەمبەرانى كىش بەسەرھاتىيانان بۆت نە گىراۋەتەۋە.
ب- وَكَذَلِكَ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ
لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ... (غافر - ۷۸-).

ۋاتە: ۋە لەپىش تۆدا پىغەمبەر ئانىكىمان ئاردوون، ھەيائە
بەسەرھاتىئانمان بۆت گىپراۋەتەۋە، ھەشيانە باسو خواسىئانمان بۆت
نەگىپراۋەتەۋە...

كەۋاتە، مەرج نىيە سەرچەم پىغەمبەر ئانى خوا (عليهم السلام) ئاۋو
بەسەرھاتە كانىيان لەقورئاننى دا ھاتىن.

۳- ۋا پىدەچى بەشەر سەرەتاي نىشتەجى بونىيان لەدەۋرى رۇوبارەكانى
(نىل) ۋ (دىجلە) ۋ (فورات) بوبى، دواتر بەرەۋ ئاۋچەكانى دىكەي
زەمىن چوبىن، بۆيەش پىغەمبەر مەزىنەرەكان: نوح، ئىبراھىم،
موسا، عىسا، موحەممەد، "عليهم الصلاة والسلام" ھەر لەۋ ئاۋچە
جوگرافىيەدە نىشتەجى بون.

۴- ھەلگەۋتەي جوگرافىيە زەمىن گۆرۈنى زۆرى پەسەر داھاتەۋە، مەرج
نىيە كاتى خۇشى ھەر ئاۋا بوبى، كەئىستە دەبىينىن، ئەمەش
راستىيەكى مېژۋوبى ۋ جوگرافىيە، ۋەك بەلگەيە كىش لەۋبارەۋە
دەئىم :

لەسالى (۲۰۱۴) ز دا، سەردانىكى سى لە ۋلاتانى ئەسكەندەنافيا:
سويد، نەروىچ، فىلەندا، مان كىرد، لەشارى (يۆتۈبۇرى) لەسويد،
چوۋىنە سەر چىيايەكى بەرز بەرانبەر شارەكە، كەرەنگە كىلۇمەترىك
زىاتر لەئاستى شارەكە بەرزتر بى، لەسەر دوند (لووتكە) چىيايەكە
مىلە (يەكى لى بوو ، لىي نووسرا بوو :

ماوه ی دهه زار (۱۰۰۰۰) سال له مهر بهر، ئەم چیا یه به بهرزیی سه د مه تر (۱۰۰) م ناوی ده ریای له سه ر بووه!

تجنا زانایانی پسیپوړو شاره زای میژوو و جوگرافیای زه مین ده لێن: کاتی خو ی هه ردووک کیشوهر (قاره) ی ئەمریکای سه روو خواروو، به کیشوهری ئەورووپاوه لکانو، دواتر ئەو گۆرانکارییه روویداوه، له پروکاری زه میندا، که ئیستا ده یبینین و کیشوهره کان به و جوړه یان لیهاتوه.

لیره ش دا کوتایی به م ته وهری سییه مه ش دینینو، خوا پشتیوان بی هه ركات پیوستی کرد، هه ر پرسیارو ئیشکالیک ی دیکه هه بی، به م جوړه ته م و مژه که ی ده روینینه وه.

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ
إِلَيْكَ

۲۹ جمادی الثانیة ۱۴۳۸ هـ

۲۸ مارس ۲۰۱۷ ز

هه ولیر

پيرسته وشه

- نابووري 35 ,
 تيراهيم 84, 85, 86, 93 ,
 تيمان 6, 8, 11, 12, 13, 15, 18, 19, 20, 21, 23, 25, 26, 28, 29 ,
 35, 36, 40, 41, 42, 54, 65, 91, 97, 100, 101
 نينسان 19, 21, 22, 23, 25, 26, 28, 29, 30, 34, 37, 41, 42, 49 ,
 52, 69
 بههشت 43 ,
 بووناسي 65 ,
 پيغه مبر 15, 54, 55, 56, 57, 58, 63, 64, 65, 70, 71, 77, 84, 97 ,
 100, 101
 حيزب 35 ,
 دوزه خ 8, 33, 41, 79 ,
 زيان 8, 12, 17, 18, 25, 29, 37, 49, 59, 68, 87, 97, 104, 114 ,
 راويتر 67 ,
 رهوش 103, 110 ,
 زانست 26, 27, 45, 52 ,
 شريعت 12, 15, 59, 66, 68, 69, 70, 72, 97 ,
 گوزهران 8, 10, 29, 68 ,
 گومان 45, 63, 106 ,
 عقل 19, 20, 21, 22, 23, 44, 72, 87 ,
 عملاني 41 ,

عیسا 93 ,

قورپان 12, 25, 54, 58, 59, 60, 61, 69, 92, 99 ,

قیامت 42, 71, 79, 80 ,

کوفر 10 ,

کڑمہلگا 35, 37, 61, 64, 66, 67, 71, 88 ,

مسوئمان 8, 67, 76, 79, 101, 107 ,

موجہ ممد 20, 54, 55, 93 ,

مووسا 53, 93 ,

نویژہ 27, 65, 67, 102 ,

نیفاق 10 ,

وہحی 22, 29, 56, 60, 61, 62 ,

MediaAmeerOffice

AliBapir / علی بابیر

AliBapir

AliBapir / علی بابیر

archive.org/details/@alibapir

www.alibapir.net

English

www.alibapir.net

www.alibapir.net

لەبەرھەمەكانى نووسەر

قورئان وسونەت		
۱	پوختە يەك دەربارە ئىسلام لەبەر رۇشناي سورەتى فاتىھەدا	چابى يەك/ ۱۹۸۴ چابى دوو/ ۲۰۰۶
۲	با لە خزمەت قورئاندا يىن، {كۆى ھەردووك كىتى: (چۆن باشۇ لە قورئان بەھرەمەند دەيىن؟) وه (ئەركى سەرشانان بەرانبەر بە قورئان}ھ	چابى يەك/ ۲۰۰۸ چابى دوو/ ۲۰۱۵
۳	تەفسىرى قورئانى بەرزو بەيىز، بەرگى يەكەم: سورەتەكانى: (الفاتحة) و (البقرة)	چابى يەك/ ۲۰۱۲
۴	تەفسىرى قورئانى بەرزو بەيىز، بەرگى دووھەم ۱ سورەتى: (آل عمران)	چابى يەك/ ۲۰۱۲
۵	تەفسىرى قورئانى بەرزو بەيىز، بەرگى سىيەم: سورەتى: (النساء)	چابى يەك/ ۲۰۱۳
۶	تەفسىرى قورئانى بەرزو بەيىز، بەرگى جوارەم: سورەتى: (المائدة)	چابى يەك/ ۲۰۱۴
۷	تەفسىرى قورئانى بەرزو بەيىز، بەرگى يىنجەم: سورەتى: (الأنعام)	چابى يەك/ ۲۰۱۵
۸	تەفسىرى قورئانى بەرزو بەيىز، بەرگى شەشەم: سورەتى: (الأعراف)	چابى يەك/ ۲۰۱۶
۹	تەفسىرى قورئانى بەرزو بەيىز، بەرگى ھەوتەم: سورەتى: (الأنفال)	چابى يەك/ ۲۰۱۶

چاپى يەك/۲۰۱۷	تەفسىرى قورئانى بەرزو بەيىز، بەرگى هەشتەم: سوورەتى: (التوبة)	۱۰.
چاپى يەك/۲۰۱۵	شۈبھىگەۋتى سۈننەتى پېغەمبەر ﷺ ئەننىۋان كەمتەر خەمىي و زىدەرۋىيدا	۱۱.
بىرۈپرواۋ فېكىرى ئىسلامىي		
چاپى يەك/۱۹۸۵ چاپى سى/۲۰۰۶	دەبەرەك راپچوۋنى ئىسلام و رېچكان	۱۲.
چاپى يەك/۱۹۹۶	پىرۋزەي بەرنامەي فېكىرى كارى ئىسلامىي	۱۳.
چاپى يەك/۲۰۰۱ چاپى سى/۲۰۱۴ وەرگىپراۋتە سەر زمانى غەرەبىش	بەنەما شەرعىيەكان و ھېلە گىشتىيەكانى كۆمەلى ئىسلامىي	۱۴.
چاپى يەك/۲۰۰۲ چاپى شەش/۲۰۱۶ وەرگىپراۋتە سەر زمانى غەرەبى و تۈركىي و فارسىش	چەند مەسئەلەيەكى باۋى سەردەم، سەرئىچكى واقىيەنە و ھەلەسەنگاندېكى شەرعىيەنە	۱۵.
چاپى يەك/۲۰۰۲ چاپى دوو/۲۰۰۹	خوئاسىي، ئايىن، ئېمان (راستىيەكانى ئىسلام دەدەرەۋشېنە و ھەفسانەكانى رېچكان دەپروچېنە و)	۱۶.
چاپى يەك/۲۰۰۶- ۲۰۰۸ چاپى دوو/۲۰۱۶	مەۋسۈۋەي : ئېمان و عەقىدەي ئىسلامىي ئەبەر پۇشنايى قورئان و سۈننەت دا (۶ بەرگ)	
	بەرگى يەكەم: ئېمان و عەقىدەي ئىسلامىي چىدە چۈنە؟	۱۷.
	بەرگى دوۋەم: خوا بەيەكگرتن لە بەدېيەنەرايەتتى و پەرۋەر دىگار ئىتتىدا	۱۸.

١٩.	به‌رگی سه‌یه‌م: خوا به‌یه‌کگرتن له‌ ناو و سپه‌ه‌ت و له‌ په‌ر سه‌را و پتیبدا	
٢٠.	به‌رگی: چواره‌م: ئیمان به: فریشته‌کانی خوا، کتیبه‌کانی خوا، پیغه‌مه‌رانی خوا	
٢١.	به‌رگی پینجه‌م: ئیمان به: رۆژی دوا‌یی و قه‌زاو قه‌ده‌ر	
٢٢.	به‌رگی شه‌شه‌م: تاییه‌قه‌ندی و دیدوێز چوونه‌کانی په‌په‌ره‌وانی رێبازی راست	
٢٣.	چاپی په‌ك/١٩٨٩ دوا‌تر خرایه‌ نیو کتیبی (مسو‌لمانی کامل: به‌شی په‌که‌م: بیروباوه‌ری مسو‌لمان)	رێبازی پیغه‌مه‌ر صلی الله علیه وسلم کامه‌یه !؟
٢٤.	چاپی په‌ك/١٩٩٧ دوا‌تر خرایه‌ نیو کتیبی (ئیمان و عه‌قیده‌ی ئیسلامی له‌ به‌ر رۆشنایی قورئان و سوننه‌تدا)	سو‌لمانی کامل: به‌شی په‌که‌م: بیروباوه‌ری مسو‌لمان
٢٥.	چاپی په‌ك/٢٠٠٨ چاپی سی/٢٠١٥ زۆربه‌ی به‌ (٢٤) ئالقه‌ له‌ هه‌فته‌نامه‌ی (هاوولاتی) و نه‌وه‌ی دیکه‌ش به‌ (٩) ئالقه‌ له هه‌فته‌نامه‌ی (ئاوێنه‌) دا بلا و کراوه‌ته‌وه‌	ته‌وژمی ئیسلامی و عه‌لمانی و خاله‌ هاو به‌ش و جیاوازه‌کانیان
٢٦.	چاپی په‌ك/٢٠١٢ چاپی سی/٢٠١٤	روونکردنه‌وه‌ی بنه‌ما شه‌رعیه‌کان و هێله گشتیه‌کانی کۆمه‌ڵی ئیسلامی

۲۷.	تەرجىمە ۋە كۆرۈنۈش ھەققىدەكى مەلۇمات	چاپى يىلى/۲۰۱۴
۲۸.	روۋىيەت ۋە ھەققىدەكى مەلۇمات	چاپى يىلى/۲۰۱۵
۲۹.	سىمۋوللار ۋە دىموكراسىيە ئىشلىرىنىڭ كۆرۈنۈشى (دېيىش يىلى)	چاپى يىلى/۲۰۱۶
قىسقىچە ئىسلاھات		
	مەسئۇلىيەت: خەلقئارالىق ئىسلاھات (بەرگە)	چاپى يىلى/۲۰۰۰ چاپى ۋەقە/۲۰۰۹
۳۰.	بەرگە يەكەن: خەلقئارالىق ئىسلاھات، ۋەقە يىلى	
۳۱.	بەرگە ۋەقە: ئۆزۈڭلارنىڭ يەكەن ۋەقەسى	
۳۲.	بەرگە سىيەت: ۋەقە ۋە مەلۇمات بەخش	
۳۳.	بەرگە ۋەقە: ۋەقە گەن، ۋەقە ۋەقەسى	
۳۴.	بىرلەشكەن كەڭەش ھەققىدەكى مەلۇمات ۋەقەسى	چاپى يىلى/۱۹۹۹ ۋەقەسى ۋەقەسى
۳۵.	جەنۇب ۋەقەسى ۋەقەسى ۋەقەسى	چاپى يىلى/۲۰۱۳
۳۶.	چەتئەللىك ھەققىدەكى مەلۇمات ۋەقەسى	چاپى يىلى/۲۰۰۹ چاپى ۋەقە/۲۰۱۵ ۋەقەسى ۋەقەسى
۳۷.	چەتئەللىك ھەققىدەكى مەلۇمات ۋەقەسى	چاپى يىلى/۲۰۱۳

تەزكىيە نەفس و دەشت و ئاكار		
۳۸.	يادى خوا، گرنگى يادى خوا لى زىيانى مرزفدا	چاپى يەك/۱۹۸۷
۳۹.	رېنگاي صالح بوون و بەرەو خوا چوون، تەزكىيە نەفس لەبەر رۆشناي قورئان و سوننەتدا	چاپى يەك/۱۹۹۰ چاپى بېنج/۲۰۱۲ وەرگېر دراوہ بۆ زمانى ەدەبىي و فارسيش
۴۰.	مزگوتە كانى كوردستان لەنۆوان ئاوہ دائىرەنەو و پىران كوردندا	چاپى يەك/۱۹۹۹
۴۱.	گەپانەو بۆ لاي خوا (سبحانہ و تعالى)، بەرەو خوا وەرچەر خان و وازەيتان لە گونلە و سەرپىچى و گۆرانكارى رېشەبى بەسەر خۆدا هيتان	چاپى يەك/۲۰۰۱ چاپى بېنج/۲۰۱۰
۴۲.	شەھىد كېيەو چ پلەو پايە كى ھەيە ۱۲	چاپى يەك/۲۰۰۲
۴۳.	باسىك لەبارەي بېنى خواي بەرزو مەزن لەدنياو دواپۇزدا	چاپى يەك/۲۰۱۵
۴۴.	گىيانى ژيان، باش خوا بەرست و خۆپاك و چاك كوردن	چاپى يەك/۲۰۱۵
۴۵.	مەوسووعەي: رەشت و ئاكارى ئىسلامى لەبەر رۆشناي قورئان و سوننەتدا	چاپى يەك/۲۰۱۶
بانگەوازو كارى ئىسلامىي		
۴۶.	كۆمەللى خوا	چاپى يەك/۱۹۸۸
۴۷.	يېشمەرگەي ئىسلام، يان مەسولمانى مۇجەھىد كىيەو چۆنە؟	چاپى يەك/۱۹۸۸ چاپى سى/۱۹۹۸
۴۸.	دەردو دەرمانى بزووتنەو ئىسلامىي	چاپى يەك/۱۹۹۰

۴۹.	بىر تىنچلىق ۋە ئىسلامىيەتتە دىننىي ئىشلىرىنىڭ ئورنى	چاپلىنىش يىلى / ۱۹۹۳
۵۰.	بىر تىنچلىق ۋە ئىسلامىيەتتە دىننىي ئىشلىرىنىڭ ئورنى	چاپلىنىش يىلى / ۱۹۹۴
۵۱.	چەندىن بىر تىنچلىق ۋە ئىسلامىيەتتە دىننىي ئىشلىرىنىڭ ئورنى	چاپلىنىش يىلى / ۱۹۹۷
۵۲.	بىر تىنچلىق ۋە ئىسلامىيەتتە دىننىي ئىشلىرىنىڭ ئورنى، بىر تىنچلىق ۋە ئىسلامىيەتتە دىننىي ئىشلىرىنىڭ ئورنى	چاپلىنىش يىلى / ۱۹۹۷
۵۳.	ئىسلام ۋە كىشىلەر ئارىسىدىكى ئىشلىرىنىڭ ئورنى	چاپلىنىش يىلى / ۱۹۹۸
۵۴.	زىيانلىق ئىسلام كىتابلىرىنىڭ ئورنى	چاپلىنىش يىلى / ۲۰۰۲ چاپلىنىش يىلى / ۲۰۱۱ ۋە رېتسىپىر ۋە تەسۋىر زىيانلىق ئىسلام كىتابلىرى
۵۵.	كۆمۈش ئىسلامىيەت: ئامانچى ۋە ئىسلامىيەتتە دىننىي ئىشلىرىنىڭ ئورنى	چاپلىنىش يىلى / ۲۰۰۲
۵۶.	چۆن ھەلىقە ۋە ئىسلامىيەتتە دىننىي ئىشلىرىنىڭ ئورنى	چاپلىنىش يىلى / ۲۰۰۲ ۋە رېتسىپىر ۋە تەسۋىر زىيانلىق ئىسلام كىتابلىرى
۵۷.	چۆن ئىسلامىيەتتە دىننىي ئىشلىرىنىڭ ئورنى	چاپلىنىش يىلى / ۱۹۹۸
۵۸.	جىھاد ۋە ئىسلامىيەتتە دىننىي ئىشلىرىنىڭ ئورنى	چاپلىنىش يىلى / ۲۰۰۲
۵۹.	بۇ ئىسلامىيەتتە دىننىي ئىشلىرىنىڭ ئورنى	چاپلىنىش يىلى / ۲۰۰۲
۶۰.	جىھاد ۋە ئىسلامىيەتتە دىننىي ئىشلىرىنىڭ ئورنى	چاپلىنىش يىلى / ۲۰۰۲
۶۱.	چەندىن بىر تىنچلىق ۋە ئىسلامىيەتتە دىننىي ئىشلىرىنىڭ ئورنى	چاپلىنىش يىلى / ۲۰۰۲
۶۲.	ئىسلام ۋە مۇسۇلمانلىق ۋە ئىسلامىيەتتە دىننىي ئىشلىرىنىڭ ئورنى	چاپلىنىش يىلى / ۲۰۰۶

۶۳.	ھاۋىيەمانىيىتى لەبەر رۆشنىي قورئان و سوننەتدا	چاپى يەك / ۲۰۰۹
۶۴.	بەشدارىيىكردن لە ھەلئىزاردن و پەرلەماندا، ھەسسەنگاندنپكى شەرعىيەنەو ژىرەنە	چاپى يەك / ۲۰۰۹ چاپى يەكەم بە دوو ئالقەى جىاۋازو بە دوو ناۋونىشانى جىاۋاز كراۋە، بەم شىۋەيە: ئالقەى يەكەم ؛ بەنگەكانى ئەۋەنى بەشدارىيىكردن لە ھەلئىزاردن و پەرلەماندا بەشەرى نازانن و ھەلئەشاننەۋەيان. ئالقەى دوۋم ؛ بەنگەكانى رەۋايى بەشدارىيىكردن لە ھەلئىزاردن و پەرلەماندا چاپى دوو / ۲۰۱۳
۶۵.	ھەلئەشاننەۋەى بىرورپاۋ رەفتارە پەرگىرانەكانى رېكخراۋى (داعش)	چاپى يەك / ۲۰۱۵
۶۶.	با لادان و تاۋانى پەرگىران، بەرانبەر بە ئىسلام نەمانختە دوۋدلىي و گومان	چاپى يەك / ۲۰۱۵
۶۷.	پەرگىرىي: پىناسەى، نىشانەكانى پەرگىران، ھۆكارەكانى پەرگىرىي، شۈپتەۋارو دەرھاۋىشتەكانى، چارەسەرى	چاپى يەك / ۲۰۱۵
زنجىرىي بىنەما شەرعىيەكانى كۆمەللى ئىسلامىي		
۶۸.	ئالقەى يەكەم: بەنگە شەرىعىجىيەكانى بىياتنانى كۆمەللى ئىسلامىي	چاپى يەك / ۲۰۰۱
۶۹.	ئالقەى دوۋم و سىيەم: ھوكمى لادانى خەلىفەو كاربەدەستانى مەسولمان لەكاتى لارىي و ستەمكارىيىدا	چاپى يەك / ۲۰۰۱

چاپى يەك / ۲۰۰۱	ئالغەي چوارەم : شېخ ئەبو بەسۋىرو ھەئسەنگاندېكى شەرىي يانەو ژىرانەي فەتۋانامە كەي	۷۰.
وتارى كۆنگرەكانى كۆمەلى ئىسلامىي كوردستان		
چاپى يەك/۲۰۰۵ چاپى دوو/ ۲۰۰۶	كارو پرۇژەي ئىسلامىيمان (وتارى كۆنگرەي يەكەمى كۆمەلى ئىسلامىي)	۷۱.
چاپى يەك/۲۰۱۰	راپۇرتى : ئىمانىي، فېكرىي، سىياسىي كۆمەلى ئىسلامىي كوردستان (وتارى كۆنگرەي دووھەي كۆمەلى ئىسلامىي)	۷۲.
چاپى يەك/۲۰۱۶	چاويىدا گېراندە ۋە يەككى بارو دۇخى نېو خۇمان و واقىيە دەرە كىيمان (وتارى كۆنگرەي سىيەمى كۆمەلى ئىسلامىي)، ۲۰۱۵/۵/۳۰	۷۳.
نەتەۋايەتتى و مەسەلەي كورد		
چاپى يەك / ۱۹۸۹	كوردستان بۇ ويران بوو و چۆن ئاۋەدان دەپتە ۱۹؟	۷۴.
چاپى يەك/۱۹۹۰ چاپى دوو/ ۲۰۰۵	حوكمى گەرانە ۋە ژېر نىرى گاغوت لە رۋانگەي ئىسلامەو	۷۵.
چاپى يەك/۱۹۹۰ چاپى سى/ ۲۰۰۵	سۆزى نەتەۋايەتتى و بىرى ناسېۋالېزىم لە تەرازوۋى ئىسلامدا	۷۶.
چاپى يەك/۱۹۹۲	چارەسەرى كېشەي كورد لە نېۋان ئيمان و پەرلەماندا	۷۷.
سىياسەت و حوكمرانىي		
چاپى يەك / ۲۰۱۰	چەند بابەتتىكى سىياسى ھاۋچەرخ لەبەر رۇشنابى عەقلى و ۋەحىيدا	۷۸.
چاپى يەك / ۲۰۱۴ -۲۰۱۶	مەۋسۋوعەي : ئىسلامو دەرلەتدارىي، (۴) بەرگە	

٧٩.	بەرگی یە کەم: قەوارەى سیاسىی لە ئیسلامدا: یەنگەکانى پېنۆستېوونى، چۆنەتێ بنیاتنانى، سرووشتو بناغەى فیکرى، پیناسەى چەند وشەو زاراوەیەك
٨٠.	بەرگی دووهم: بنەمایەکانى سېستەمى حوکمرانى لە ئیسلامدا
٨١.	بەرگی سێیەم: (سێ دەستە لایەکان): پاسادانان جێبەجێ کردن دادوەرى
٨٢.	بەرگی چوارەم: نا مۆلتمان لە کۆمەلگاو دەولەتێ ئیسلامیدا
٨٣.	روانییكى ئیسلامیانه بۆ واقیعی ئیستانمان چاپی یەك/٢٠١٧
ئافرەت و خێزان	
٨٤.	ئافرەتێ مۆلتمانى كورد مافە شەرعیەكانى و ئەرکە گرنەكانى
٨٥.	مەوسووعەى : ئافرەت و خێزان لە سیاهی شەرعیەتدا بەرگی یە کەم چاپی یەك/٢٠٠٢ بەرگی یەك و دوو چاپی سێ/٢٠١٣
میلژوو	
٨٦.	پوختەى ژياننامەى پێدەمبەرى خوا صلى الله عليه وسلم، دەرس و پەندەكانى
٨٧.	چەند مەلۆیەك لە خەرمانى تەمەنم (نیرۆهەرییەكانم)، بەشى یە کەم چاپی یەك/٢٠١٥

دېدارو گەپت وگۇ

۲۰۰۱ يەك / چابى ۲۰۰۴ دوو / چابى	سەنئەت قەدەمگە كەلگەن مەشكىپىن! (چاۋىپىكەۋىتى دكتورى مۇھىمىن مۇھىمىن)	۸۸.
۲۰۰۵ يەك / چابى ۲۰۰۹ سى / چابى ۋەزىپىلەر ۋەتەن سە زىمىن ۋەزىپى، ھەروھە دوو تەرجىمە ۋە فارىسىيى كراۋە چاۋ بىلاۋ كراۋەتەۋە، ھەروھە بۇ زىمىن ئىنگىلىزچە ۋەزىپىلەر ۋە چاۋەپى چابى	ئەشەكە ئىچە زىندان، يېشىمەزگە يەك بېستو دوۋ مانگ لە زىندانى داگىر كەردا	۸۹.
۲۰۱۰ يەك / چابى	گەنج لە چەمكە ھەنۈر كەيپە كاندە	۹۰.
زىجىرى بىلەن ھەنۈر كەيپە كاندە		
۲۰۰۶ يەك / چابى بۇ زىمىن فارىسىيى ۋەزىپىلەر ۋە	گەنجە كەلگەن لە نېۋان رەسەنەيىپى ۋە لاسىيى كەردەۋەدا	۹۱.
۲۰۰۲ يەك / چابى ۲۰۰۶ دوو / چابى	باۋرىيە بىن! داپۇرخانى رەۋشەت كۆمەلگە كەلگەن بەرەۋ ھەلدىر دەپەت	۹۲.
۲۰۰۷ يەك / چابى	بەدۋۇرخىستەۋە ۋە ئافرىقە لە ئىسلام چ زىيانكەش دەكەين ۱۲	۹۳.
۲۰۰۷ يەك / چابى	چۈنەيىپى بۇ ۋە يېشىلەنگە ۋە بىناتىننى بىكەي چەمەۋەپى	۹۴.

چاپی یەك / ۲۰۰۷	سیاسەتی ئیسلامی و چەند پروونکردنە وە یەك	۹۵
چاپی یەك / ۲۰۰۶ بۆ زمانی فارسیش وەرگیراوە	چەند بێهەمەکی گەرنگی و تاربیژی	۹۶
چاپی یەك / ۲۰۰۷	قوتابیانی زانیاری شەریعی و چەند سەرئەج و پێشمایی یەك	۹۷
چاپی یەك / ۲۰۰۷	خوو و دەشتی بەرزو پەسەند سەنگی مەحەکی مەسولمانەتی	۹۸
چاپی یەك / ۲۰۰۷ بۆ زمانی فارسیش وەرگیراوە	بانگەواز بۆ لای خودا چی یە و چۆنە و بە کێ دەکرێ؟	۹۹
چاپی یەك / ۲۰۰۸	قوتابیانی ئەم هەلو مەرجەدا، پێویستە چۆن بن و چی بکەن؟	۱۰۰
چاپی یەك / ۲۰۰۸	واقیعی هەژمی کوردستان ، دیدیکی ئێسلامی	۱۰۱
چاپی یەك / ۲۰۰۹ ئەم نامەیکە یە (۱۴) ئالەقە لە رۆژنامەی (رۆژنامە)دا بلا و کراوەتەو	سەرشت و پایەکانی خێزان و مەسەلە چەندزینی لە تەرازووی شەریع و عەقڵدا	۱۰۲
چاپی یەك / ۲۰۱۱	کاری ئیسلامی و پەرواندەوێ چەند تەم و مۆژیک	۱۰۳
چاپی یەك / ۲۰۱۱	حوکمی لە ئیسلام هەنگە پەڕانەو هەڵسەنگاندنێك	۱۰۴
چاپی یەك / ۲۰۱۱	مەلای گەورە کۆیە و تەفسیرە کە و چەند سەرئەج	۱۰۵
چاپی یەك / ۲۰۱۲	ئێکۆلێنە و یەك لەبارە : هەبوون و نەبوونی نەسخ لە قورئاندا	۱۰۶

چاپى يەك / ٢٠٠٣ چاپى دوو / ٢٠١٢	١٠٧. تاقىكرىنەوەى خوا بۆ بەندەكانى چى يەو چۆنە؟
چاپى يەك / ٢٠١٢	١٠٨. رەوەندى كورد لە ھەندەران و ئەرکى سەرشانى
چاپى يەك / ٢٠١٢	١٠٩. خاتوون مەلاژن : ئافرەتتىكى ھەلکەوتوو و ھاوسەرپىكى ناوازه
چاپى يەك / ٢٠١٧	١١٠. گەنج و قەيرانى رووحى: ھۆكار، شوئەوار، چارەسەر
كتىپە ە رەپىيەكان	
ط الاوى/٢٠١٤ ط الثانية/٢٠١٦	موسوعة : الإسلام كما يتجلى في كتاب الله
	١١١. كە لە چاپى يەكەمدا (٨) بەرگەو، لە چاپى دووھەمدا (١٢) كىتەپدا دەبى، بەم شۆھە: ١١٢
	١١٢. الكتاب الأول: الإسلام: معرفة صحيحة بالخالق عز وجل والخلق
ط الاوى/٢٠١٧	١١٣. الكتاب الثاني: تعريف الإيمان
ط الاوى/٢٠١٧	١١٤. الكتاب الثالث: الإيمان بالله تبارك وتعالى: الخالق الرب المالك الإله ذي الأسماء الحسنى والصفات العلى
	١١٥. الكتاب الرابع: الإيمان بالملائكة و بالجن
	١١٦. الكتاب الخامس: الإيمان بكتب الله الحكيم
	١١٧. الكتاب السادس: القرآن العظيم
	١١٨. الكتاب السابع: الإيمان برسول الله تعالى وأنبيائه الكرام
	١١٩. الكتاب الثامن: خاتم النبيين محمد صلى الله عليه وسلم: موجز سيرته وبراهين نبوته

۱۲۰.	الكتاب التاسع: إهداء الإنسان بهدى الله، أو الإلتزام الفردي بشريعة الله	
۱۲۱.	الكتاب العاشر: إلتزام المجتمع بشريعة الله تعالى	
۱۲۲.	الكتاب الحادي عشر: تطبيق المجتمع لشريعة و معالم الدولة في الإسلام	
۱۲۳.	الكتاب الثاني عشر: الإسلام: نظرة سديدة تجاه الناس وتعامل صحيح معهم	
۱۲۴.	نقض فكرة التطرف (نقض التطرف ودحض أفكار المتطرفين)	ط الاول/ ۲۰۱۶ ط الثانية/ ۲۰۱۷
۱۲۵.	ضيف و قضية (مقابلة مع قناة العربية)	ط الاول/ ۲۰۰۶
۱۲۶.	لقاء خاص (مقابلة مع قناة العالم)	ط الاول/ ۲۰۰۶
۱۲۷.	حديث مختصر حول مايجري على الساحة العراقية	ط الاول / ۲۰۱۶
ئە و كىيىانەى ئەژىر چاپىن		
۱۲۸.	تەفسىرى قورئانى بەرزو بەيىز، بەرگى هەشتەم: سوورەتى: (يونس)	
۱۲۹.	تەفسىرى قورئانى بەرزو بەيىز، بەرگى هەشتەم: سوورەتى: (هود)	
۱۳۰.	تەفسىرى قورئانى بەرزو بەيىز، بەرگى هەشتەم: سوورەتى: (يوسف)	
مەسئۇوعەى: بىر كىرەنە دەى ئىسلامىي ئەنپوان وەحىي و واقىيەدا		
۱۳۱.	بەرگى يەكەم: رەون كىرەنە دەى چەمك و چىيەت و چۆنەتە بىر كىرەنە دەى ئىسلامىي	-
۱۳۲.	بەرگى دووهم: هەللە گشتىيەكانى رەيىازى جەماو دەى مەسئۇلمانان	

ناوەرۆك

- پېشەكى ۷
- ئەم كىتپە ۱۱
- دەستپىك ۱۵
- تەۋەرى يەكەم ژيان لە ساپەى ئىماندا ۱۷
- ۱- ئاساندنىكى كورت بۆ ئىمان: ۱۸
- ۲- چوار پىكھاتەكەى ئىمان و پاپەكانى: ۱۹
- ۳- گرنگى و پىۋىستى ئىمان: ۲۱
- ۴- ژيان لە ساپەى ئىماندا چۆنە؟! ۲۵
- ۵- بەرھەمى ئىمان لە ژيانى تاكو كۆمەلدا: ۲۹
- تەۋەرى دووہەم پرەۋانزەۋى گومانەكان ۳۹
۱. دەربارەى خوا عزوجل: ۴۴
۲. دەربارەى پىغەمبەر صلى الله عليه وسلم: ۵۴
۳. دەربارەى شەرىعت: ۵۹
- تەۋەرى سىيەم: چەند ۋەلامىكى كورت و خىراى كۆمەللىك پرسىيار و ئىشكال ۷۳
- پرسىيار و ئىشكالى يەكەم: ۷۴
- پرسىيار و ئىشكالى دووہەم: ۷۵

- ۷۸ ..... پرسپيار و نيشڪالي سڀيه م:
- ۷۹ ..... پرسپيار و نيشڪالي چواره م:
- ۸۰ ..... پرسپيار و نيشڪالي پيڻجه م:
- ۸۲ ..... پرسپيار و نيشڪالي شه شه م:
- ۸۴ ..... پرسپيار و نيشڪالي حه و ته م:
- ۸۷ ..... پرسپيار و نيشڪالي هه شته م:
- ۸۸ ..... پرسپيار و نيشڪالي ٽويه م:
- ۹۰ ..... پرسپيار و نيشڪالي دهيه م:
- ۹۲ ..... پرسپياري نيشڪالي يازدهيه م
- ۹۵ ..... پڙپسته وشه
- ۹۷ ..... له به رهه مه ڪاني نووسه

The banner for AliBapir Media Office features a central portrait of a man in a military-style uniform. To the left, it lists 'MediaAmberOffice' with a Facebook icon, 'www.alibapir.net' with a Twitter icon, and 'archive.org/details/@alibapir' with a YouTube icon. Below these are QR codes for Google Play and the App Store. To the right, it lists 'علي بابير / AliBapir' with a Facebook icon, 'AliBapir' with a YouTube icon, and 'علي بابير / AliBapir' with an Instagram icon. At the bottom right, there are icons for WhatsApp, Telegram, and a phone number, along with more QR codes. The text 'ڊاڪٽر پانڌلي مهڪل ڪي ٽي وي' is visible at the bottom center.

ٿم نووسراوه:

به ڪورتي و پوختي دوو بابيه تي
گرنگي تيڏا درهوش ٿيڻاونه وهو
تويڙراونه وه، ڪه بریتين له:

(۱) ڙيان و گوزهراني ٿاڪ و ڪومهل
له سايه ٿي مان دا، ڪه ٿي مان و
عه قيه ٿي ٿي سلاهي چ
ڪاريگه ريهه ڪي ٿي ريني له سهر
ٿاڪ و ڪومهل ڏاده نهي،
له ڪاتيڳدا، ڪه له عه قل و دلي
مروڻدا رهگ و پيشه ڏاده ڪوتي و
ده چه سبي!

(۲) رهواندنه وه ٿي ته م و مڙي
هه ڙده (۱۸) دانه له و گومان و
تومه تانه ٿي ٿا راسه ٿي ٿي مان و
سيه لاه ڪريڻ به ٿي ٿي
خوري عه قل و وه ڪي و زانست.

www.alibapir.net

نوسيلگهي ٿي مفسير

بو بلوڪر دتوهو راڳه پالندڻ
ههولپر - شهقامي دادگا - ڙيڙ هوڻلي شيرين پالاس

f t s i /TafseerOffice

+964 750 818 08 66

www.al-tafseer.com

tafseerooffice@yahoo.com

1500 دينار

